Prea talentatului
coleg Dr. Gr. T. Marcu,
cu aleasă prețuire

SOCIETATEA DE LECTURĂ „ANDREIU ȘAGUNA" A STUDENȚILOR ACADEMIEI TEOLOGICE „ANDREIANE" SIBIU

MAICA DOMNULUI
IN LUMINA IMNELOR LITURGICE

DE

Prof. Dr. D I. BELU.

2822

CARANSEBEȘ 1941
Tiparul Tipografiei și Librăriei diecezane.

Studiul de față a fost întocmit acum trei ani și mai bine, cu menirea de a fi publicat într'un Anuar festiv al Academiei teologice ortodoxe din Oradea.

Felurite pricini însă, au făcut ca tipărirea proectatului Anuar să se tot amâne an de an, până ce... Până ce, la începutul toamnei lui 1940, ne văzurăm smulși din rosturile noastre de muncă, și impinși brutal pe drumurile unei triste pribegii.

... Iar dacă prezentul studiu isbuti, în sfârșit, să vadă lumina tiparului, apoi aceasta se datorește largii înțelegeri arătate atât de P. S. Sa Episcopul Dr. Vasile Lazarescu, cât și de Prea Ven. Consiliu Eparhial al Caransebeșului, cari, cu multă bunăvoință, au acceptat a-l tipări pe seama Sf. Episcopii.

Le aduc în acest loc, cele mai respectuoase mulțumiri.

I

Imnele liturgice ca izvor dogmatic.

Fenomenul religios creştin implică o întreită serie de elemente structurale: dogmatice, morale şi cultice.

Ca element esenţial al religiei creştine, cultul stă în organică legătură cu dogma şi morala, exprimând şi în acelaş timp, mijlocind — în cadrul acestora — întâlnirea dintre om şi Dumnezeu.

Dacă însă cultul creştin este legat organic de dogma creştină, atunci urmează că orice încercare de desfigurare a lui duce, în chip necesar, şi la o desfigurare a dogmei şi invers, orice încercare de stricare a dogmei aduce cu sine, în chip inevitabil, şi o desfigurare a cultului.

De acest lucru au fost totdeauna convinşi conducătorii Bisericii. Aşa se explică faptul că grija lor de a apăra dogma de strâmbările ereticeşti, se extindea, în egală măsură, şi asupra cultului spre a-l păstra curat de orice amestec, care l-ar fi putut altera în structura lui internă dogmatică.

gură că şi pe vremea lui Sirienii mai cântau imne, folosindu-se de melodiile lui Armoniu [1]).

In veacul al IV-lea, Arie, depus şi excomunicat, din pricina ereziei lui, de către sinodul din Alexandria, a părăsit Egiptul, mergând în Nicomedia. Aici, spre a-şi populariza mai uşor învăţăturile sale, a alcătuit o carte de imne (*Θάλεια* = ospăţ), pe care apoi a răspândit-o pretutindeni pe unde a călătorit. „Puse pe melodia molatecă a versurilor poetului ionian Sotades, ele (imnele lui Arie) erau cântate de arieni în cor, nu numai în biserici, ci şi pe străzi şi în pieţele publice, iar succesul lor se poate aprecia după întinderea ereziei [2]).

La Constantinopole, după mărturia istoricului Socrate, arienii se adunau Sâmbăta şi Dumineca tocmai în ceasurile când ortodocşii erau la biserică şi cântau antifonic imne spre slava arianismului. [3]).

Faţă de asemenea procedee şi îndrăsneli ale ereticilor, tabăra ortodoxă n'a rămas pasivă, ci a reacţionat promt. Astfel în Biserica Siriei, energicul diacon Efrem a înfrânt erezia lui Bardesan, Armoniu şi Manes, păstrând melodiile imnelor eretice, dar înlocuind textele acestora, cu texte ortodoxe [4])

De asemeni, în Constantinopole, Sf. Ioan Crisostom a luptat împotriva arianismului, orga-

---

1) Cf. **Sozomen**, H. E. III. l. 16, P. G. LXVII, 1089-90.

2) **Vintilescu**, op. cit. p. 40.

3) **Socrate**, H. E. VI, 8 P. G. LXVII. 688-89.

4) Cf. **Théodor Gerold**, Les Péres de l' Église et la musique p. 47 la la *Vintilescu* op. cit. p. 39 şi 189.

De pildă, când, în sinodul dela Laodicea (pela 360), conducătorii Bisericii hotărăsc, în al 59-lea canon, ca la cultul public să nu se întrebuinţeze nici un imn particular [1]), o fac nu numai din respectul datorat imnelor canonice, cari, în vremea aceea, erau psalmii davidici, ci şi mai ales din grija ca nu cumva prin mijlocirea imnelor particulare, personale — multe anonime, sau sub pseudonime — să nu se strecoare în sânul Bisericii, învăţături eretice. Căci nu arareori ereticii, pentru a-şi răspândi mai cu uşurinţă învăţăturile lor în massele largi ale poporului, le înveşmântau în haina frumoasă, şi deaceea, mai ispititoare a imnelor.

De altfel nu ortodocşii, ci ei, ereticii, şi anume ereticii gnostici, sunt cei dintâi, cari au folosit imnul ca armă dogmatică şi de propagandă [2]).

Aşa Marcion şi Valentin cunoscuţii gnostici ai veac. II-lea creştin, s'au folosit de imne pentru a-şi răspândi învăţăturile lor. Tot de imne s'au folosit, în acelaş scop — şi încă într'o şi mai largă măsură, — Bardesan († 222) şi fiul său, Armoniu. Imnele acestora erau atât de meşteşugit întocmite încât chiar şi în veacul al IV-lea, ele reprezentau o primejdie pentru învăţătura ortodoxă [3]) Iar Sozomen ne asi-

---

1) Cf. **Ralli şi Potli,** Sintagma. Atena 1853, vol. III, p. 225.

2) Cf. Pr. **Petre Vintilescu,** Despre poezia imnografică din cărţile de ritual şi cântarea bisericească Buc. 1937, p. 38.

3) Cf. **Eus. Popovici,** Istoria bisericească universală, I. ed. 2 Buc. 1925, p. 318.

nizând procesiuni de coruri ale ortodocşilor cari puseră repede în umbră pe cele ariene [1])

Trebue să subliniem însă, că astfel de imne dogmatice, nu şi-au găsit consacrare liturgică până la sfârşitul veac. IV-lea. Abia din această vreme: dela sfârşitul veacului al IV-lea şi începutul veacului al V-lea, imnul dogmatic, care prinde a se afirma ca gen exclusiv al poeziei creştine, îşi găseşte primire şi în serviciile liturgice [2]).

Disputele cristologice, precum şi preocupările în legătură cu rostul Sf. Fecioare şi al tuturor sfinţilor în icononia mântuirii neamului omenesc, s'au resfrânt şi transpus în chip firesc, şi în imnele bisericeşti, cari, prin însuşi acest fapt, devin „o formă de mărturisire şi de exercitare a credinţei [3])". Cu atât mai mult ele devin şi au valoarea unei mărturisiri de credinţă cu cât, nu arareori, înşişi conducătorii Bisericii au fost alcătuitori de imne, cum au fost de pildă, Anatolie al Constantinopolei (sec. V.) ; Sofronie al Ierusalimului (sec. VII) ; Andreiu Criteanul (sec. VIII) ; Gherman al C-polei (sec. VIII) ; Cosma Melodul (sec. VIII) ; Iosif Studitul (sec. IX) ; Teofan Graptul (sec. IX), etc. Iar imnele cari n'au fost alcătuite de conducători ai Bisericii, nu şi-au găsit întrebuinţare liturgică decât cu ştirea şi aprobarea acestora. Căci dacă în vremurile dintru început ale creştinismului episcopul era acela care rânduia

2) **Vintilescu**, op. cit. p. 41.
3) **Vintilescu**, op. cit. p. 52 sq.
4) **Vintilescu**, op. cit. p. 54.

ce pericope scripturistice să se citească la serviciul dumnezeesc [1]), putem zice că în virtutea aceleaşi prerogative, tot el, episcopul, era acela care avea în strictă supraveghere întrebuinţarea şi măsura acestei întrebuinţări a imnelor la cultul divin [2]) până ce ele, imnele liturgice, ajung să fie strânse laolaltă în colecţii cu autoritate universală şi, deci oficială [3])

Firește, episcopul nu exercita controlul său asupra imnelor în chip arbitrar, ci după dreptarul dogmatic stabilit de soboarele ecumenice, sau, când au lipsit acestea, cu luarea în considerare a consensului general al Bisericii. Faptul că soboarele ecumenice n'au fixat ele înşile, nominal şi numeric, cari imne trebuesc primite în slujba bisericească şi cari nu, îşi are explicarea lui: episcopii ortodocşi ca membrii ai acestor soboare, erau conştienţi că fixând în formule precise învăţătura creştină, fixau eo ipso şi portativul doctrinar, pe care urmau să se brodeze florile imnelor liturgice. Aşa încât, prin intermediul episcopilor producţia imnografică era sub raport dogmatic, în strânsă dependenţă de definiţiile doctrinare ecumenice, adecă de învăţătura oficilă a Bisericii. Aici trebue căutată — în parte cel puţin — şi explicaţia faptului că producţia imnografică începe a lua o desvoltare deosebită tocmai în epoca posterioară întâelor patru soboare ecumenice, adecă după epoca în care

1) **Mitrofanovici-Tarnavschi-Cotlarciuc**. Liturgica, Cernăuţi 1929, p. 415.

2) **Vintilescu**, op. cit. 146.

3) Codificarea definitivă a imnelor liturgice se face în sec. XI, probabil prin Ioan mitropolitul Evhaitei, numit şi Mavropulos cf. *Vintilescu*, op. cit. p. 129.

învățătura creștină fusese fixată, în liniile ei mari, în formule dogmatice precise.

Odată stabilit acest lucru: că imnele liturgice sunt, sub raport dogmatic, un reflex al învățăturii generale a Bisericii, o oglindire fidelă a învățăturii ecumenice, se poate înțelege și felul în care ele pot fi folosite ca izvor dogmatic. Anume: imnele liturgice pot fi folosite ca izvor dogmatic în felul în care sunt folosite în același scop, definițiile soboarelor ecumenice, simboalele credinții ori definițiile soboarelor particulare ratificate de vreun sobor ecumenic. Cu alte cuvinte, imnele liturgice pot fi folosite ca izvor dogmatic principal.

Dar mai este o întrebare asupra căreea se cuvine să ne oprim puțin: dacă producția imnelor liturgice s'a realizat sub neîncetata și severa supraveghere a autorității bisericești, cum se explică strecurarea unor elemente neistorice în cuprinsul imnelor liturgice? Nu cumva elementele acestea alterează structura dogmatică a imnelor considerate în parte sau în totalitatea lor?

Răspunsul îl începem prin a recunoaște, că, într'adevăr, în multe imne liturgice s'au strecurat unele elemente neistorice, în orice caz neverificabile istoricește. Dar ce a determinat inarticularea unor lucruri neistorice în imnele referitoare la sfinți ?

Intâi, împrejurarea că viețile sfinților, pe cari biserica îi înfățișează credincioșilor ca pilde de urmat, prezentau multe lacune referitoare mai cu osebire la epoca copilăriei și a

tinereţii lor. Şi atunci creştinii, înflăcăraţi de o puternică dragoste şi admiraţie faţă de aceşti sfinţi, au împlinit lacunele istorice ale vieţii lor cu adaosuri legendare.

Al doilea motiv care a dus la plinirea vieţii sfinţilor cu elemente neistorice, a fost faptul că, nu arareori, ereticii şi necredincioşii răspândeau pe seama lor, pe seama sfinţilor, povestiri scandaloase. Este cunoscută de pildă, infamia pe care Evreii — şi apoi şi păgânii — o răspândeau pe seamna sf. Fecioare Maria: că ar fi fost o adulteră, că nici pe departe n'ar putea fi vorba despre o viaţă curată a ei. etc. Calomniile acestea, rănind dureros pietatea creştinilor, nu puteau rămâne fără răspuns. Ele şi l-au şi primit repede prin scrierea: protoevanghelia lui Iacov, fratele Domnului. În scrierea aceasta — scriere apocrifă, care circula printre creştini încă din I-a jumătate a veacului al II-lea[1]) — se descrie până la amănunte naşterea şi copilăria sf. Fecioare în scopul de a evidenţia desăvârşita ei cinste şi curăţenie feciorească[2]).

Aşa dar, obârşia elementelor legendare, cari împlinesc lipsurile datelor istorice din viaţa sfinţilor este a se căuta nu în intenţia de a înşela prin strecurarea unor noui învăţături de credinţă, ci numai în prisosul de dragoste şi pietate a credincioşilor faţă de ei.

Dacă lucrurile stau aşa, atunci înţelegem

---

[1]) **Eusebie Popovici** op. cit. p. 201. cf. şi *Hennecke*, N-tliche Apokryphen [2], Tübingen 1924, p. 82.

[2]) **E. Neubert**, Marie dans l' Église anténicéenne, Paris 1908, p. 69; 212 sq; cf. şi *Hennecke*, op. cit. p. 81.

de ce conducătorii Bisericii au făcut pogorământul de a îngădui ca la slujbele sfinte să se folosească şi imne brodate pe canavana unor elemente neverificabile istoriceşte: le-au îngăduit fiind convinşi că ele, imnele acestea, sunt mijloace deosebit de preţioase pentru întreţinerea şi promovarea pietăţii credincioşilor [1]).

Putem conchide deci, că întrucât imnele liturgice cari cuprind elemente neistorice, n'au fost acceptate în ansamblul cultului decât numai pentru funcţia lor educativă, pedagogică, ele nu pot fi folosite ca isvor de credinţă împreună cu celelalte. Iar întrucât anumite împrejurări — ca de pildă imposibilitatea de a verifica dacă relatările imnologice presupuse ca neistorice sunt *într'adevăr* neistorice — întrucât aceste împrejurări ne-ar îndemna să folosim şi imnele în chestiune, ca isvor dogmatic, apoi într'o asemenea operaţiune trebue să ne lăsăm călăuziţi de cea mai mare prudenţă.

* * *

[1]) De altfel nu numai în cărţile de ritual s'au folosit elemente neistorice în scopul zidirii omului dinlăuntru, ci şi în cărţile canonice. Cartea a II-a a Regilor de pildă, ne arată (în cap XII 1 sq.), că prorocul Natan, vrând să-l aducă pe David la conştiinţa păcatului săvârşit (prin luarea soţiei lui Urie), şi, prin urmare, la căinţă, îi povesteşte pilda cu bogatul care, pentru a-şi ospăta oaspeţii junghie o oae, dar nu dintr'ale sale, ci oaea unui om sărac, singura avere a acestuia. De sigur, povestirea aceasta n'are pretenţia de a fi istorie, însă orcine poate sesiza marea ei putere de scuturare a sufletului.

Tot aci pot fi pomenite şi neîntrecutele parabole ale Domnului, care nici ele nu pretind a fi istorie, dar cari, prin caracterul lor plastic, au o putere de înrâurire unică asupra sufletului omenesc. Cf. *Dr.* **Bartmann,** Maria im Lichte des Glaubens und der Frömmigkeit, ed. 3—4, Poderborn, p. 375-376.

Am socotit trebuitoare consideraţiile de mai sus în legătură cu imnele liturgice, înainte de a trece la înmânuncherea relatărilor şi învăţăturilor cuprinse în ele despre Maica Domnului.

Înmănuncherea acestor învăţături o vom face ţinând seama de ordinea următoare: 1) Naşterea şi copilăria sf. Fecioare; 2) Concepţia activă a sf. Fecioare; 3) Lipsa păcatelor personale la Preacurata Fecioară; 4) Sf. Fecioară e Născătoare de Dumnezeu; 5) Maria, pururea Fecioară; 6) Adormirea Maicii Domnului; 7) Venerarea Maicii Domnului.

II

1. Naşterea şi copilăria sf. Fecioare.

Sfânta Fecioară se naşte din neamul lui David „din rădăcina lui Iessei şi din coapsele lui David", cum zice cântarea bisericească [1]) Locul naşterii ei, Nazaretul. Căci aici coboară îngerul, la vremea sorocită, să-i aducă turburătoarea veste că va concepe pe Mântuitorul Lumii [2]).

Ioachim şi Ana i-au fost părinţii [3]), cărora

---

1) **Min. Sept**, ziua 8 Utrenie sedelna II-a : *„Din rădăcina lui Iesseiu şi din coapsele lui David, fiica lui Dumnezeu, Maria, se naşte astăzi nouă..."*; cf. şi **Min. Maiu,**, 24, Utr. peasna IV-a Şi ac. a Născ.: *„Din rudenia cea împărătească a lui David, tu Fecioară ai odrăslit..."*

2) **Min. Mart.** 25, vec. mică: *„În cetatea Nazaret viind Gavriil ţie... s'a închinat"*; cf. şi ibid. stihira la stihoavnă: *„Mai marilor puterilor de sus, în Nazaret pogorându-se, Fecioarei s'a închinat"*.

3) **Min. Sept.** 7, vec., stihira III *„... fiica lui David, astăzi se naşte din Ioachim şi din Ana"*.

cântările bisericeşti le dau epitete ca acestea: „Cel frumos ca soarele, Ioachim“ [1]); „Ana cea înţeleaptă“ [2]) „Ana cea sfântă“ [3]) Sau ni-i înfăţişează pe amândoi ca vieţuind fără prihană şi născători ai mântuirii tuturor, (adecă ai sf. Fecioare) [4]). Şi fiindcă din fiica lor, din Fecioara Maria, s'a născut Mântuitorul lumii, imnele liturgice îi numesc pe ei, pe părinţii sf. Fecioare, „moşi ai lui Cristos“, *προπάτορες χριστοῦ*.[5])

Naşterea Sf. Marii din Ana a fost o naştere după rânduiala legilor firii.

E adevărat că găsim imne în cari naşterea activă a Anii este înfăţişată ca o naştere realizată prin darul dumnezeesc. „Înaintea minunii merge minunea, zice o cântare bisericească, pentrucă cu darul dumnezeesc cea stearpă mai nainte, a născut Fecioară, pre aceea ce prin naşterea sa s'a arătat nouă solitoare mântuirii [6])“. Cuvintele „înaintea minunei“ se referă la naşterea minunată a Sf. Fecioare, la naşterea ei activă. Imnologul numeşte naşterea aceasta activă a Sf. Fecioare, *minune*, dar tot *minune* numeşte şi naşterea ei pasivă. Contextul imne-

---

1) **Min. Sept.** 9, Utr. p. IX. Slavă.

2) **Min. Sept.** 7, Vec. stihira III.

3) **Op. cit.** ziua 8, Utr. p. VIII, can. II, trop. IV.

4) **Op. cit.** 8, Utr. p. III. trop. I.

5) **Min. Sept.** 9, Vec. Stihoavnă, Slavă şi ac.; Utr. p. IV, trop. II; p. VIII, trop. III: *„Măriţilor moşi ai lui Dumnezeu celui atotputernic ce s'a întrupat pentru mila cea negrăită din fiica voastră cea de Dumnezeu înţelepţită...“*

6) **Min. Sept.** 9. Utr. p. VI, Şi ac. a Născ.

lor scrise în cinstea acestei naşteri ne arată lămurit înţelesul în care e numită minune şi naşterea pasivă a Sf. Marii. Anume, imnele ne spun că Ioachim şi Ana ajunseseră la vârsta bătrâneţii fără să aibă vreun fiu... „Din maică nenăscătoare şi din bătrâneţe neroditoare odrăsleşte astăzi maica lui Dumnezeu... din dreptii Ioachim şi Ana", citim într'o stihiră [1]). Şi aşa cum oarecând Dumnezeu „pântecele Sarei l-a deschis şi rod la bătrâneţe pe Isac i-a dat", aşa şi acum tot Dumnezeu „credincioasei Ana i-a dăruit rod de naştere din pântece sterp, pre Maica cea nespurcată [2])". Această „nenaştere de fii a Anei se desleagă întru naşterea Mariei preacurate[3])... în urma rugăciunilor fierbinţi pe cari Ioachim şi Ana le-au înălţat către Dumnezeu[4]). Intâi au încercat ei să înduplece voia lui Dumnezeu mai ales prin daruri, pe cari le prezentau „preoţilor celor de demult". Dar darurile acestea nu au fost primite, sterpi fiind ei. Şi atunci au adus „rugă-

1) **Min. Sept.** 7, Vec. Stihira I ; Utr. Sedealna după p. III: *„Cea stearpă pe prunca Maria cu lapte hrăneşte :"* 8 Sept. Vec. mică, Stihira IV-a: . . . *din pântece sterp, rod sfânt a răsărit...;"* Vec. mare, Stihira VI : *„Astăzi Ana cea stearpă naşte pre fiica lui Dumnezeu . . .;"* Stihira I la Litie : . . . *„Fecioara . . . din cea stearpă a se naşte purcede;"* Utr. sed. II-a; p. I Can. II. trop. III şi IV; p. VIII, can. II, trop. IV: *„Ziditorule... tu brazda cea de demult uscată... cu bun spic de rod o ai lucrat pe Ana..."*

2. **Min. Sept.** 8, Utr. p. IV. can. II, trop. II.

3) **Min. Sept.** 7, Vec. Stihoavnă, stihira II.

4) **Min. Dec.** 9, Vec. Stihoavnă, stihira I: *Ana.. oarecând rugându-se pentru fii, a strigat către Dumnezeu şi ziditorul a poate: Adonai Savaot, ştii defăimarea nerodirii de fii; însuţi desleagă durerea inimii mele, deschide-mi puterile pântecelui şi pre cea stearpă arată-o conducătoare de roadă!"* Cf. şi *Min. Sept.* 8. Utr. p. VI. trop. I.

ciuni dătătorului a toate şi rugăciunea lor auzind-o, le-a dăruit pre ceea ce este cu adevărat uşa vieţii ...[1])"

Prin urmare, naşterea pasivă a Mariei e numită minune în sensul că Ioachim şi Ana, nemai putând nădăjdui, din pricina vârstei prea înaintate, un fiu, au dobândit totuşi unul, în urma rugăciunilor făcute, adică printr'un ajutor special din partea lui Dumnezeu. Dar, deşi sf. Ana a zămislit printr'un har special al lui Dumnezeu, totuşi n'a fost o zămislire supranaturală cum a fost zămislirea activă a sf. Fecioare. Ci a fost o zămislire după rânduiala firii, precum se vede de pildă din cântarea aceasta: „Cel frumos ca soarele Ioachim, împreunându-se cu Ana... a născut lumina fecioarei (*Ἰωακεὶμ ἑνούμενος τῇ... Ἄννῃ τέτοκε τὴν τῆς παρθενίας ἀκτῖνα* [2])

Pentru sărbătorirea acestei minunate zămisliri active a Sf. Ana, Biserica noastră a rânduit ziua de 9 Decemvrie, [3]) iar Romano-catolicii, 8 Decemvrie [4]). Aceştia din urmă îi dau alt temeiu. Ei zic că sărbătoarea aceasta nu se referă la concepţia activă a Sf. Ana, ci la con-

---

1) **Min. Dec.** 9, Utr. sed. II după peasna III-a.

2) **Min. Sept.** 9, Utr. p. IX, Slava; cf. şi Min. Dec. vec. Stihoavnă stihira I; Utr. p. IX. trop. II.

3) Cf. şi **Friedrich Heiler**, Urkirche und Ostkirche, München, 1937, pp. 206-207: *„Sărbătoarea... dela 9 Dec.... are în răsărit, alt înţeles decât în apus: anume, e vorba nu de eliberarea ei* (a Sf. Fecioare) *de păcatul original, ci de conceperea ei minunată de către părinţii ei bătrâni şi sterpi:"*

4) Zi în care, în 1854, Pius IX a ridicat la rang de dogmă erezia că sf. Maria a fost concepută fără păcatul original.

cepţia pasivă a sf. Fecioare, în afara păcatului original (imnaculata conceptio)[1]). Acesta a fost, zic Romano-catolicii, temeiul iniţial al sărbătorii rânduite mai întâi în orient[2]): immaculata conceptio.

Pius al IX-lea era aşa de convins că şi orientalii mărturisesc şi serbează imaculata concepţie — zice teologul catolic Hedde — încât socotea că ridicând la rang de dogmă această învăţătură, va atrage mai uşor Biserica greacă la unirea cu Roma. Fireşte, nădejdea lui nu s'a împlinit. Şi nici nu putea să se împlinească. Nu pentru că Biserica orientală ar fi renegat „cea mai veche şi mai autorizată dintre credinţele tradiţionale", cum se exprimă acelaş teolog catolic[3]), ci pentru motivul că ădevărul era cu totul altul.

Nu e locul să cercetăm, pe larg, problema aceasta. Aci, vom încerca să arătăm, pe scurt, temeiul sărbătorii dela 9 Dec., numai în cadrul dovezilor pe cari ni le dau imnele liturgice.

Lăsând la o parte titlul cu care este însemnată în Mineiu sărbătoarea aceasta şi care sună aşa: *Ἡ Σύλληψις τῆς Ἁγίας Ἄννης, τῆς Μητρὸς τῆς Θεοτόκου*, redat în româneşte cu cuvin-

1) *Dr.* **Anton Kurz,** Mariologie, Regensburg 1881, p. 47 sq; cf. şi *P. X. M. Le Bachelet,* S. J. L'immaculée conception I-ère partie: L' Orient, ed. III, Paris, 1902. p. 42 sq; *R. P. René Hedde,* Marie Immaculée, rempart de la Foi chrétienne ed. II. Paris, 1924, p. 142.

2) Cea dintâi mărturie sigură despre sărbătoarea dela 9 Dec. o avem la *Andrei Criteanul* cf.P. G. XCVII 1306. De prin sec. IX începe a se serba şi în apus. cf. *Hedde,* op. cit. p. 143.

3) cf. **Hedde,** op. cit. 142-143.

tele: „Zemislirea Sfintei Ana, când a zemislit pre Prea Sfânta Fecioara, Născătoarea de Dumnezeu", aflăm între imnele sărbătorii unele cuprinzând precise lămuriri asupra ideii de bază a sărbătorii.

Zice de pildă, unul dintre ele: „Zemislirea ta de Dumnezeu înţelepţită Ana, astăzi o serbăm; că ai zemislit pre ceeace a încăput pre cel neîncăput nicăirea, deslegându-te de legăturile sterpciunii [1])".

Ca şi titlul mai sus însemnat al sărbătorii, imnul acesta pune accentul pe zămislirea activă a Sf. Ana. In plus adaogă că zămislirea s'a făcut prin deslegarea legăturilor sterpciunii, adică printr'un ajutor deosebit din partea lui Dumnezeu.

Iar dacă mai e vreo nedumerire cu privire la obiectul sărbătorii dela 9 Dec., n'avem decât să citim condacul şi icosul zilei, cari în iconomia unei slujbe, au tocmai rostul de a arăta ideea de bază a sărbătorii [2]). Astfel, în cel dintâi, în condac, avem cuvintele: „Prăznueşte astăzi lumea zămislirea Anei (*Ἑορτάζει... τήν τῆς Ἄννης Σύλληψιν*) care s'a făcut dela Dumnezeu[3])...". Iar în icos: „Tu cela ce ai dat Sarrei oarecând, la bătrâneţe prea adânci, cu a ta purtare de grijă şi făgăduinţă, fiu pre

---

1) **Min. Dec.** 9, Utr, p. I, trop. I.

2) **Mitrofanovivi — Tarnavschi — Cotlarciuc,** Liturgica, Cernăuţi, 1929. p. 341.

3) Cf. şi **Min. Dec.** 9. Utr. p. I. can. II, trop. I; p. III, trop. III; p. IV. trop. I. p. V trop. III; p. VI, trop. II; p. VII trop. I; p. VIII, can. II trop. I, etc.

marele Isac; Tu cela ce ai deschis pântecele cel sterp al Anei maicei lui Samuil, profetului tău, Atotputernice, şi acum căutând spre mine, primeşte rugăciunile mele şi-mi plineşte cererile, strigat-a cu plângere înţeleapta Ana cea stearpă, şi o a auzit pre ea Făcătorul de bine. Pentru aceasta cu bucurie a zemislit pre Fecioara, *(συνέλαβε τὴν παρθένον)* ceeace mai pre sus de cuvânt a născut pre Cuvântul". Se vede din aceste cuvinte, cum nu se poate mai lămurit, că obiectul sărbătorii dela 9 Dec. este zămislirea activă a Anei celei sterpe şi înaintate în vârstă, zămislire realizată printr'un ajutor special din partea lui Dumnezeu aşa cum oarecând primiseră acelaş ajutor — aflându-se în aceeaş situaţie — Sara lui Abraam şi Ana, mama proorocului Samuil.

De sigur, zămislirea obişnuită a sf. Ana îşi sporeşte însemnătatea prin faptul că ea a zămislit nu un copil de rând, ci pe aceea care a fost „gătită spre lăcaş împăratului veacurilor[1]), „care va înflori, floare, pre Christos după trup[2])", care este „Maica lui Dumnezeu Preacurată[3]), etc. E adevărat, prin urmare, că în obiectul sărbătorii intră şi cinstirea aceleea care a fost zămislită: cinstirea sf. Fecioare; dar nu pentru motivul că a fost concepută în afara păcatului

---

1) **Min. Dec.** 9 vec Slavă şi ac. după stihiri: *Σήμερον ἐν ταῖς λαγόσι τῆς Σώφρονος Ἄννης βρεφουργεῖται Μαρια ἡ θεόπαις, ἑτοιμαζομένη εἰς κατοικίαν τοῦ παμβασιλέως τῶν αἰώνων...',*

2) **Ibid.** stihoavnă, stihira II-a.

3) **Ibid.** Utr. p. III trop. I.

original, ci pentrucă ea avea să împlinească misiunea excepţională de a fi Maica Mântuitorului nostru, cum vom vedea pe larg mai jos.

Un argument puternic în sprijinul acestei concluzii ni-l dă şi comparaţia sărbătorii dela 9 Dec., cu sărbătoarea zămislirii sf. Ioan Botezătorul (23 Sept.) precum şi cu aceea a naşterii lui (24 Iunie). Imnele acestor sărbători proslăvesc zămislirea minunată a sf. Ioan Botezătorul de către Elisaveta, soţia cea stearpă a prea bătrânului Zaharia [1]). Ca şi Ana — maica sf. Marii, — Elisaveta a zămislit şi a născut din făgăduinţă [2]). Ca şi Ana, Elisaveta a conceput şi născut un copil, care avea să împlinească o misiune deosebită. Şi anume avea să fie „Mergătorul-înainte, sfeşnicul soarelui, profetul celui Preaînalt şi glasul Cuvântului celui ce din Fecioară va să răsară“ [3]).

Dar dacă zămislirea şi naşterea sf. Ioan Botezătorul se serbează nu pentrucă acesta a fost conceput fără păcatul original, ci pe deoparte, pentrucă s'a născut din părinţi bătrâni, printr'un ajutor special din partea lui Dumnezeu, iar pe de alta, pentrucă avea să joace un rol deosebit în legătură cu activitatea Mântuitorului, atunci va trebui să zicem că şi zămislirea şi naşterea sf. Marii se serbează nu pen-

---

1) **Min. Sept.**, 23, Vec. stihira II; stihoavnă, stihira I-a etc; cf. şi **Min. Iunie,** 24, Vec. mică, stihira I—III; Vec. mare, stihira III-IV, VI; condacul şi icosul etc.

2) **Min. Sept.**, 23, Vec. stihira I-II-a: **Min. Iun.** 24, Vec. mică, stihira III; Utr. p. III trop. I-II; Laude, stihira I-III, etc.

3) **Min. Sept.** 23, Vec. Stihoavnă, stihira I-a; Utr. Laude stihiri I-IV.

trucă ar fi fost concepută fără păcatul original, ci pentrucă s'a născut din părinţi bătrâni printr'un ajutor deosebit dumnezeesc şi pentrucă a fost aleasă să devină Maică a Mântuitorului nostru.

*

* *

Creşterea aceleea care avea să fie Maica lui Dumnezeu s'a făcut într'un chip „străin", cum zice imnologul [1]). Adică s'a făcut într'un chip cu totul deosebit de acela al oamenilor obişnuiţi. Căci dela vârsta de trei ani [2]), sf. Fecioară a fost adusă de părinţii ei, Ioachim şi Ana, în templu şi anume în sf. sfintelor [3]).

Aducerea sf. Marii la templu se face pentru împlinirea unei făgăduinţe, pe care părinţii ei o făcuseră încă înainte de a fi fost ea concepută [4]).

Pe cale până la templu, sf. Maria a fost însoţită de alte fecioare împodobite cu fapte

---

1. **Min. Nov.** 21, Utr. p. V. trop. III.: „... *Strein (ξένος) este chipul creşterii tale!*"

2) **Ibid.** la Litie, slavă şi ac.: „...*Să se veselească Ioachim şi ... Ana să se bucure că au adus lui Dumnezeu, ca pre o junică de trei ani pre stăpâna cea fără prihană*"; cf. şi **op. cit.** ziua 23, Utr. la svetilnă, slavă şi ac.

3) **Min. Nov.** 21, Vec. mare, stihira IV-a: „*Întru sf. sfintelor, (Τῶν ἁγίων εἰσ ἅγια) sfânta cea fără prihană ... se aduce*"; cf. şi Utr., laude, slavă şi ac: „... *ca o junice... în sf. sfintelor se aduce*", etc.

4) **Min. Nov.** 21, Utr. sed. III. „... *Născându-te* (Curată)... *Dar te-ai adus acum Lui, plinind făgăduinţa părintească*", cf. şi: **Min. Dec.** 9, Utr, p. III. trop. 1: „*Rod pântecelui de-mi vei dărui, strigat-a Ana către Domnul, mă voiu mări şi-L voiu aduce ţie...*"

bune şi cari purtau înaintea ei făclii aprinse[1]); iar la sosire a fost primită de arhiereul Zaharia, (tatăl sf. Ioan Botezătorul), cu binecuvântări [2]).

La templu, sfânta Fecioară a trăit până la vârsta de 15 ani.[3])

În tot acest răstimp, ea a fost în strânsă comuniune cu îngerii,[4]) prin intermediul cărora îşi primea şi hrana din cer[5]), acolo în sf. sfintelor.[6]) Şi pe măsură ce trecea vremea, sporea şi sf. Fecioară cu înţelepciunea şi cu darul[7]).

Toate lămuririle acestea pe cari imnele liturgice ni le dau, în legătură au naşterea şi copilăria sf. Fecioare sunt împrumute din scri-

---

1) **Min. Nov.** 21, Vec. mică, stihira II-a: „... *pre aceasta* (pe sf. Maria) *fecioare cu fapte bune împodobite, înainte făclii purtând, o au adus lui Dumnezeu ca pre un vas prea sfinţit*".

2) **Op. cit.** 21, Vec. mică, stihira I: „*Ioachim şi Ana, pre Maica lui Dumnezeu... în biserică o au adus astăzi şi Zaharia, marele arhiereu, binecuvându-o o a primit*".

Min. Nov. 23, Svetilna, Slavă şi ac.: „... *Cele mai dinlăuntru ale bisericii, astăzi, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, pre tine te-au primit, prin mâinile arhiereului, întru care* (biserică) *dela 3 ani până la 15 ai petrecut...*"; cf. şi **op. cit.** 21, Utr., sed. III-a.

4) **Min. Nov.** 21, Utr. p. IV, can. II trop. IV-lea... „*în sf. biserică ai iubit a te sălăşlui şi cu îngerii vorbind petreci*".

5) **Ibid.**: „...*Cu minune din cer pâine luând hrănitoarea vieţii* (παραδόξως οὐρανόθεν ἄρτον δεχομένη, τροφὴ τῆς ζωῆς)"; cf. şi **op. cit.** vec. mare, stihiră IV-a: „... *şi prin înger se hrăneşte cu adevărat ceeace este prea sf. biserică a Sf. Dumnezeului nostru*"; cf. şi ziua 23, la Svetilnă, slavă şi ac.: „... *fiind hrănită* (Fecioara) *cu mâna dumnezeescului înger.*"

6) **Min. Nov.** 22, Utr., Laude şi ac.: „... *Dumnezeească mireasă Stăpână, ai venit în biserica Domnului ca să te hrăneşti în sf. sfintelor ca o sfinţită...*"; cf. şi ziua 21, Vec. mare, stihira IV-a.

7) **Op. cit.** 21, Utr. p. VII, can. II, trop. V.: „*Priimind hrană cerească, sporit-a cu înţelepciunea şi cu darul...*"

erea: Protoevanghelia lui Iacov[1]). Scrierea aceasta face parte — precum am amintit şi mai sus — dintre apocrife. Şi anume, nu din categoria apocrifelor alcătuite în scopul de a răspândi prin înşelăciune învăţături eretice, ci din categoria acelora întocmite în scopul zidirii sufleteşti.[2])

In Biserica noastră, Protoevanghelia lui Iacob s'a bucurat totdeauna de mare cinste, fiind folosită foarte mult şi de către sf. Părinţi în omiliile lor [3]). Şi de sigur, de n'ar fi fost folosită de sf. Părinţi nici imnologii n'ar fi avut îndrăzneala să reproducă episoade întregi din ea în imnele liturgice.

Deasemea se cade să nu scăpăm din vedere nici faptul că, în fond, Protoevanghelia lui Iacov nu face altceva decât să desvolte înflorind datele despre sf. Maria, relatate de ev. Luca. Iar ţinta acestor înfloriri este în primul rând, evidenţierea desăvârşitei curăţenii a sf. Marii, — curăţenie care-şi găseşte încoronarea în concepţia ei activă, în starea fecioriei fiind,[4]) iar în al doilea rând, satisfacerea unei calde evlavii pe care credincioşii au avut-o totdeauna faţă de Preacurata Născătoare de Dumnezeu.

---

1) Cf. **A. Mayer,** Protevangelium des Jakobus, la Hennecke, op. cit. p. 86 sq.

2) **Wetzer und Weltes Kirchenlexikon,** I 2, Frb. i. Brg. 1882, col. 1045.

3) **Op. cit.** 1071; cf. şi **A. Mayer**, Protevg. des Jakobus, la **Hennecke,** op. cit. p. 85.

4) **E Neubert**, op. cit. p. 212; cf. şi **A Meyer**, la **Hennecke** p. 85.

2. Concepția activă a sf. Fecioare.

După trecerea celor 12 ani de ședere la templu, sf. Maria s'a întors în Nazaret. Venise vremea sorocită când „taina cea mare, cea neștiută mai nainte de îngeri“ [1]) „taina cea mai înainte de toți vecii ce era cunoscută numai lui Dumnezeu“ [2]) și anume taina întrupării dintr'o fecioară [3]), trebuia să se împlinească. Iar fecioara aceea, singură aleasă dintre toate neamurile [4]), singura rânduită mai dinainte spre a fi maică a Fiului lui Dumnezeu [5]) a fost fecioara Maria.

Cu vestirea zămislirii active a sf. Fecioare a fost însărcinat arhanghelul Gavriil [6]) Acesta i se arată sf. Fecioare „în luna a VI-a“ [7]), „în Nazaret, cetatea Galileei“ [8]).

Vestea pe care trebuia s'o aducă însă, covârșea puterile de înțelegere ale oricărei creaturi. Cu câtă cucernică și adâncă intuiție în-

---

1) **Min. Mart.** 26, Vec, stihira II-a; cf. și Utr. Sed. II: după peasna III-a.

2) **Min. Faur**, 18, Utr. p. V.

3) **Idem. ibid**; cf. și **Min. Mart.** 26, Utr. sed. II după p. III-a.

4) **Min Ian.** 4, Utr., p, VIII Și ac. a Născ.; **Min. Febr.** 19, Utr. p. v; ziua 26, Utr. p. V-a.

5) **Min. Mart.** 25, Utr. peasna VI, trop. II:... „ *ție toată făptura strigă: Bucură-te că tu numai, a fi maică Fiului lui Dumnezeu mai nainte te-ai rânduit (σὺ γὰρ μόνη Μήτηρ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης Ἁγνή).*

6) **Min. Mart.**, 24, vec., stihira I-a: „*Taina cea ascunsă și de îngeri neștiută Gavriil arhanghelul o adeverează. Și acum vine.... și strigă către tine: Prea sfântă bucură-te, gătește-te prin cuvântul acesta să primești pe Dumnezeu Cuvântul în pântecele tău*“; cf. și stihira III-a; Utr., p. I, trop. II, etc.

7) **Op. cit.** 25, Vec,. Litie, stihira I-a.

8) **Ibid.**, stihira III și II-a.

cearcă imnologul să reconstitue psihologia arhistrategului trimis să-i aducă sf. Marii, minunata veste. „Şi viind (arhanghelul Gavriil) în Nazaret, — zice imnologul, — cugeta întru sine, de minune spăimântându-se: Cum celce este necuprins întru cei de sus, din Fecioară va să se nască? Cela ce are scaun Cerul, şi aşternut picioarelor, pământul, în pântece de Fecioară încape. Spre carele cei cu câte şase aripi şi cei cu ochi mulţi a privi nu pot, acela cu un cuvânt a se întrupa dintr'ânsa bine a voit!" Din turburarea aceasta, arhanghelul nu ese decât când în conştiinţa lui birue gândul că minunata veste pe care o aduce sf. Fecioare este cuvântul lui Dumnezeu: „Al lui Dumnezeu este cuvântul acesta. Deci ce stau şi nu grăesc Fecioarei?" [1])

Iar cuvintele pe cari i le grăieşte, acestea sunt: „Bucură-te cea cu dar dăruită, (*κεχαριτωμένη*), Domnul este cu tine..." [2]) „Vei să primeşti în pântecele tău pre Dumnezeu întrupat, carele prin tine, pentru milostivire, va să cheme omenirea la fericirea cea dintâi". [3]) Graiurile acestea, „graiuri mai pre sus de om" [4]), o uimesc pe sf. Fecioară, până la turburare. Ea se teme ca nu cumva să fie amăgită, aşa cum a amăgit „mai nainte şarpele cel viclean pe

1) **Min. Mart**, 25, Bunele vestiri, Slava şi ac.

2) **Idem.** Ibid.

3) **Op. cit.** Vec. mică. stihira II-a.

4) **Op. cit.** Bunele vestiri. stihira II-a.

Eva strămoaşa".[1]) Cu atât mai mult se teme, cu cât nu poate înţelege în ce fel ar putea zămisli un fiu, de vreme ce ea nu ştie „de ispită de bărbat"[2]).

Dar zămislirea aceasta avea să se realizeze nu după obişnuita rânduială, ci mai presus de legile firii. Căci „Dumnezeu unde voeşte, se birueşte rânduiala firii şi se lucrează cele mai pre sus de om"[3]).

Şi anume, zămislirea activă a Preacuratei avea să se săvârşească prin puterea Duhului lui Dumnezeu. „Duhul lui Dumnezeu cel prea înalt — îi vesteşte Fecioarei, arhanghelul — va veni peste tine, Preacurată, şi te va umbri puterea celui Prea înalt şi vei naşte Fiu carele va păzi fecioria ta nevătămată[4])".

Din toate lămuririle acestea ale arhanghelului nu izbutesc so scoată pe Preacurata din nedumerirea ei. Căci ea stărue să întrebe: cum va putea concepe, Fecioară fiind? Şi — aduce foarte bine aminte şi ea „că minuni au fost de multe ori, cu dumnezeească putere făcându-se;" însă nu-şi aduce aminte ca vreo fecioară

---

1) **Op. cit.** Vec. mică, Stihoavna II-a; cf. şi Utr., p. III: *„Strămoaşa mea primind sfatul şarpelui, din dumnezeasca desfătare s'a gonit. Pentru aceasta şi eu mă tem de străină închinăciunea ta, sfiindu-mă de alunecare".*

2) **Op. cit.** Vec. mică, Stihoavnă, stihira II-a; Bunele vestiri, stihira II-a etc.

3) **Bunele vestiri,** Stihira III-a.

4) **Min. Mart.** 25 Vec. mică, Stihoavnă, stihira III-a: Utr. p. VIII, trop. IV:... *„iară cu adevărat pre Dumnezeu ţie vestesc carele va să se întrupeze mai pre sus de cuvânt şi de gând precum se ştie".*

să fi născut vreodată neştiind de bărbat [1]). In faţa acestor stăruitoare întrebări ale Fecioarei, arhanghelul mărturiseşte smerit că şi pentru el, întruparea Impăratului tuturor dintr'o fecioară este ceva „strein", ceva mai pre sus de puterea lui de înţelegere; însă tot odată mărturiseşte că această suprafirească zămislire a Mariei, a fost închipuită, cu mult înainte, în „zicerile profeţilor şi vorbele cele ascunse şi chipurile legii [2])", Providenţa dumnezeească purtând grija pregătirii ei.

Convinsă acum, că acela care stă în faţa ei nu-i vreo făptură vicleană, ci însuşi îngerul Domnului trimis anume să-i aducă minunata veste; convinsă deasemeni, că „toată mintea omenească se covârşeşte cercând cele prea mărite" vestite ei de arhanghelul [3]), Fecioara Maria se înclină, în adâncă smerenie şi credinţă, zicând: „Fie mie de pre cuvântul tău...[4])". In această clipă a şi zămislit pe Dumnezeul cel mai nainte de veci [5]. O lumină negrăită îi inundă acum sufletul [6]). Căci niciodată până acum vreo făp-

---

1) **Op. cit.** Utr. p. V, trop. I:... *τέτοκε παρθένος δὲ ἀπειράνδρως οὐδέποτε*",

2) **Ibid.** trop. II: **Min. Ian.** 10, Utr. p. VIII, can. II, Şi ac. a Născ.: *„In cuptor (prin închipuire) te-au însemnat pre tine de demult tinerii Fecioară, şi în rug te-a însemnat mai nainte Moisi şi Isaia te-a văzut că vei să naşti prunc fără de bărbat, pre Domnul slavei."*

3) **Min. Mart.** 25, Utr. p. VIII, trop. I.

4) **Op. cit.** Bunele Vestiri, stihira III:"...*γένοιτό μοι νῦν ὡς τὸ ῥῆμά σου*"...

5) **Min. Mart.** 25 Litie, Stihoavnă stihira I-II.

6) **Op. cit.** Utr. p. VI. trop. I: *„Glasul cel de bucurie al cuvintelor tale primindu-l Gavriile, de dumnezeească veselie m'am umplut. Că bucurie îmi spui şi veselie nesfârşită îmi vesteşti".*

tură nu se învrednicise de descoperiri atât de adânci, niciodată până acum nu i se încredinţase vreunei făpturi o misiune atât de covârşitoare, cum i s'a încredinţat ei, Preacuratei Fecioare. Şi'n negrăita ei bucurie, Fecioara cea prea sfântă nu rămâne singură, ci întreaga făptură o întovărăşeşte. Cerurile şi pământul, cele de jos şi cele de sus se înfrăţesc într'o supremă bucurie. Pentrucă prin această supra-firească zămislire a Fecioarei, „lumea s'a deslegat de blestemul cel dintâi [1])".

Prezentarea aceasta imnografică a episodului zămislirii active a Sf. Fecioare se poate încadra, în liniile ei generale, în istorisirea dela Lc. I, 28-35.

La întrebarea dacă nu cumva sf. Fecioară a fost doar un instrument pasiv în mâna lui Dumnezeu, pentru realizarea incorporării Cuvântului, aflăm răspunsul în felul cum se comportă ea, Sf. Fecioară, faţă de vestea pe care i-o aduce arhanghelul. Anume, am văzut mai sus că Sf. Fecioară primeşte misiunea zămislirii Mântuitorului, nu în chip silit, ci în chip cu totul liber. Ezitările ei iniţiale ne dovedesc sigur că încredinţându-i-se măreaţa misiune de a fi Maica lui Dumnezeu, ea, Fecioara prea curată, a fost deplin conştientă şi liberă, în acceptarea acestei minuni. Dealtfel, nici n'ar fi voit Dumnezeu să se încorporeze împotriva voiei naturii omeneşti. Pentru motivul că El

1) **Op cit.** Vec. Stihoavnă stihira III-a (*„ο κόσμος λέλυται τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς..."*). ibid slavă şi ac, Litie stihira IV-a Utr, sed, II, etc.

n'ar fi putut voi să-l mântuiască pe om împotriva voiei acestuia, libertatea fiind una din condiţiile esenţiale trebuitoare realizării raporturilor dintre om şi Dumnezeu şi prin urmare, şi pentru realizarea mântuirii.

* * *

Multe dintre imnele alcătuite în cinstea zămislirii active a sf. Fecioare vorbesc de o sfinţire a ei în momentul conceperii. Iată de pildă, ce citim la slujba Utreniei, din 25 Martie: *„Sufletul mi-a curăţit, trupul mi-a sfinţit,* biserică încăpătoare de Dumnezeu pre mine m'a făcut, cort de Dumnezeu împodobit, locaş însufleţit, *venirea prea sfântului Duh,* şi curată Maică a vieţii [1])". Ideea exprimată în acest imn, ca de altfel şi în celelalte asemănătoare [2]), este clară: în momentul în care puterea Duhului sfânt se revarsă asupra Fecioarei Maria pentru a o face maică a Mântuitorului, în

1) „**Min. Mart.** 25, Utr. p. VII, răsp. II al N, de Dumnezeu: *ψυχὴν ἥγνισε καὶ σῶμα καθηγίασε. Ναὸν εἰργάσατο χωρητικόν με θεοῦ σκηνὴν θεοκόσμητον, ἔμψυχον τέμενος τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ζωῆς ἀγνὴν Μητέρα.*"

2) **Min. Ian.** 25, Utr. p. IV, can. II, a Născ: *„Pre Adam cel din voiea sa mai nainte căzut ,l-ai ridicat ceeace eşti cu totul fără prihană născând viaţa cea cu un ipostaz din pântece fecioresc curăţit cu Duhul, ἐκ μήτρας παρθενικῆς ἁγνισθείσης Πνεύματι".* **Min. Oct.** 1, Utr. p. IV, trop. II: *„Mai mult decât chivotul lui Aaron pre tine toată te-a sfinţit cu duhul Sfânt, Născătoare de Dumnezeu".* cf. şi **Octoih mare**, gl. V,. Duminecă Utr. p. VI, Can Născ. Trop. III: *„Maică a împăratului tuturor ai fost, curăţindu-te cu Duhul Fecioară".* **Min. Febr.** 13 Utr. p. VI. Şi ac. a Născătoarei. *"Ὅλην σε, καθηγίασε Λόγος ὁ ἅγιος σοῦ κατοικήσας τὴν μήτραν, τὴν ἡγιασμένην ἀῤῥήτῳ λόγῳ...*

acelaş moment, ea a fost curăţită şi sfinţită, sufleteşte şi trupeşte.

Aşa dar, actul sfinţirii este inseparabil de actul zămislirii. Dacă unele imne ne spun că Fecioara întâi a fost sfinţită şi apoi a zămislit [1]), apoi prin aceasta ele nu vor să ne arate că între momentul sfinţirii şi acela al zămislirii s'ar fi scurs vreun interval mare, ci că, în actele inseparabile ale sfinţirii şi zămislirii, unul din ele precedă. Anume, actul sfinţirii precede logiceşte dacă nu şi temporal, actul zămislirii.

O dovadă în plus despre inseparabilitatea acestor două acte ne-o dau imnele acelea în cari, atât sfinţirea, cât şi zămislirea sunt puse, amândouă deodată, în dependenţă de învoirea liberă a sf. Fecioare. Zice unul dintre imne: „Te arăţi mie grăitor de adevăr, zis-a (îngerului) Fecioara. Căci vestitor de bucurie de obşte ai venit; încă sufletul mi-am curăţit cu Duhul *(ψυχὴν οὖν ἐπεὶ καθήγνισμαι Πνεύματι)*, dupre cuvântul tău să-mi fie mie, să se sălăşluiască întru mine Dumnezeu, către carele

---

1) **Min. Mart.** 25, Litie stihira IV-a:... *„cel împreună veşnic cu Tatăl... s'a pus pre sine însuşi spre deşertare, cu buna voinţă şi sfatul părintesc şi s'a sălăşluit în pântece fecioresc mai nainte curăţit cu Duhul"* (καὶ μήτραν ᾤκησε παρθενικήν, προαγνισθεῖσαν τῷ πνεύματι); cf. şi **op. cit.** 11, Utr. Utr. p. VII, Şi ac. a Născ. *„Sfinţită fiind cu sufletul şi mai nainte curăţită cu trupul Preacurată, prin venirea spre tine a Duhului celui Sfânt* (Ἁγιασθεῖσα τὴν ψυχήν, καὶ προκαθαρθεῖσα τὸ σῶμα τῇ ἐπινεύσει ἐπὶ σὲ τοῦ παναμώμε Πνεύματος) *puterea celui dintru înălţime o ai născut;"* **Min. Ian.** *29, Utr. p. III, Şi ac. a Născ. Fiind curăţită* (προκαταρθεῖσα) *mai nainte prin Duhul... ai născut pre Cuvântul Tatălui...*

strig împreună cu tine: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pre Domnul [1])".

Cuvintele: „sufletul mi-am curăţit cu Duhul" nu pot fi separate de cuvintele imediat următoare: „dupre cuvântul tău să-mi fie mie, să se sălăşluiască întru mine Dumnezeu". Cu alţi termeni, *curăţirea* despre care vorbesc primele cuvinte, nu poate fi despărţită de *zămislirea* despre care vorbesc cuvintele din urmă. Cea dintâi: *curăţirea*, este o condiţie a celei din urmă: *a zămislirii:* Şi una şi alta, şi curăţirea sau sfinţirea, şi zămislirea sunt prinse în unul şi acelaş act de învoire conştientă şi liberă a Mariei, cu dumnezeeasca hotărîre.

Acum întrebarea este: de care păcat a fost cărăţită Fecioara Maria, imediat înainte de zămislirea ei activă?

Din paragraful precedent, am putut vedea că Sf. Fecioară s'a născut în felul obişnuit al tuturor oamenilor.

Ori, toţi cei ce se nasc în felul acesta, sunt fii ai lui Adam şi în consecinţă, moştenitori ai păcatului săvârşit de acela, ai păcatului original. (Rom. V, 12). Dela legea aceasta generală a păcatului strămoşesc nu face excepţie decât Mântuitorul singur, ca unul care s'a născut dintr'o fecioară şi dela Duhul Sfânt, şi ca unul care n'a fost numai om, ci şi Dumnezeu adevărat.

---

1) **Min. Mart.** 25, Utr., peasna VIII, trop. V.

Aşa dar, va trebui să zicem că şi Fecioara Maria a fost concepută şi născută cu păcatul original.

Imnele liturgice ştiu, în adevăr că sf. Fecioară este „fiică a lui Adam celui căzut [1])", care, acesta îi e strămoş [2])". Ele subliniază distanţa care există între Maria, ca fiică a lui Adam celui creat de Dumnezeu din ţărână, şi între Maria ca subiect al misiunei de a naşte chiar pe făcătorul său, pe Dumnezeu [3]). Distanţa aceasta nu poate fi micşorată decât prin harul dumnezeesc. Căci dacă Fecioara Maria este fiică a lui Adam „după neam", ea este Născătoare a lui Christos Dumnezeu, după har *(...τοῦ Ἀδὰμ κατὰ γένος, θύγατερ, κατὰ χάριν δὲ χριστοῦ τοῦ θεοῦ γεννήτρια...* [4]).

Va trebui să zicem deci, că Fecioara Maria, ca fiică a lui Adam, este şi ea moştenitoare a păcatului adamitic, a păcatului original. In ce-l priveşte pe Fiul Mariei, pe Mântuitorul „măcar de şi-au şi zidit luiş trup însufleţit" din ea, nu poate fi numit făptură adică urmaş al lui Adam, ci „făcător al lui [5]) Imnele litur-

---

1) **Min. Ian.** 21, Utr. p. VIII, a Născ.: *Lui Adam celui căzut tu te-ai arătat fiică, iară lui Dumnezeu Maică, celui ce mi-a înoit viaţa;..* cf. şi **Min. Aug.** 12 Utr. p. VIII, Can. II, Şi ac. a Născ.; **Octoih Mare**, Dogmatica gl III.

2) **Penticostar**. Dumineca III-a după Paşti Utr. p. IV a născ: *Cela ce a zidit pre Adam, strămoşul tău curată, (τὸν σὸν προπάτορα Ἁγνή...) s'a zidit din tine...*".

3) **Oct. Mare**, gl. I, p. IV, can. Născ., trop. I: *Auzi cerule minuni... că fiica căzutului Adam celui din ţărână, s'a făcut lui Dumnezeu şi Făcătorului său spre mântuirea şi înoirea noastră.*"

4) **Triodiu,** In Dumineca brânzei, Utr. p. I, Şi ac. a Născ.

5) **Octoih mare**, gl. III, Duminecă Utr. p. V, a Născăt.

gice ştiu de asemeni, că numai Mântuitorul este curat de orice păcat [1]). De unde uşor se poate deduce că toate celelalte fiinţe omeneşti — prin urmare şi Fecioara Maria — sunt sub legea păcatului.

Un alt indiciu, că şi sf. Fecioară a fost sub povara păcatului original până la zămislirea Mântuitorului e faptul că, în unele imne, sf. Maria ni e înfăţişată numindu-l pe Fiul său: „Mântuitor al tuturor [2])" Nu încape nici o îndoeală că în expresia aceasta este implicată şi sf. Fecioară. Şi ea adică, a fost mântuită împreună cu ceilalţi. Cu atât mai mult trebue să acceptăm această explicare, cu cât în unele imne — sprijinite de sigur, pe Lc. I, 47 — sf. Fecioară ni e înfăţişată numind pe dumnezeescul ei Fiu: „Mântuitorul meu [3])".

Nu e greu de văzut că expresiile acestea n'ar avea niciun sens dacă n'am admite că

---

1) **Min, Febr.** 12, Utr. după p. III, a crucii, a Născ.: *„Cela ce ai răbdat crucea luând asupra ta sărăcia lui Adam, unule, fără de păcat, (...μόνε ἀναμάρτητε) prea Bunule Doamne...":* cf. şi **Min. Iul.**, 14, Utr., p. III Şi ac. a Născ.: *„Cela ce singur este curat şi singur este Domn s'a întrupat din sângiurele tale Preacurată".*

2) **Min. Oct.** 20 Vec., a crucii Născ.: *Te grăbeşti acum Christoose să mă laşi fără de fiu, pre tine ceeace te-am născut; pentru ce ai făcut aceasta Mântuitorule al tuturor?"*

3) **Min. Febr.** 20, Vec. a crucii a Născ; cf. şi **Min. Mart.** 4, Vec., a crucii a Născ: *„Intrista-mă-voiu la faţă, prea dulce Mântuitorul meu, văzându-te pre tine mort fără dreptate:* **Min. Sept.** 3, Utr. Svetilna, a crucii a Născ.:... *„cum le suferi acestea Mântuitorul meu?;"* **Triod** I. săpt a post mare, Vineri, Utr. Stihoavnă, a crucii a Născ. **Min. Iulie,** 24, vec. a crucii a Născ. (după sed.): *„Vai mie, Fiul meu prea dulce! cum pătimeşti fără dreptate, vroind Să mântueşti pre toţi pământenii cei din Adam"..* *etc. etc.*

Mântuitorul a scos şi pe propria sa Maică de sub povara unui păcat şi anume, de sub povara păcatului strămoşesc.

Concepţia aceasta exprimată în imne, că sf. Fecioară a fost curăţită de păcatul original în momentul zămislirii ei active, n'a fost precizată la vreun sobor ecumenic. Dar ea a fost totdeauna mărturisită în Biserica orientală.

Astfel, acela care îi adresează cel dintâi salut poetic, sf. Efrem Sirul [1]), vorbeşte despre o renaştere a Mariei, prin faptul ca ea a născut pe Fiul celui prea Inalt [2]).

Deasemeni Sf. Grigorie de Nazianz vorbeşte despre o curăţire prin Duhul a sf. Marii înainte de conceperea ei activă, o curăţire „în carne şi suflet [3])" Sf. Ioan Damaschinul vorbeşte şi — el intemeindu-se de sigur pe sf. Grigorie de Nazianz — despre o asemenea curăţire a Fecioarei, înainte de suprafireasca ei zămislire [4]).

Iar mărturisirea de credinţă a lui Mitrofan Critopulos exprimă şi argumentează pe larg

---

1) **L. Kösters**, Maria, die Mutter Jesu, în Lexikon für Theologie und Kirche, VI, 1934. col 896.

2) **Ephraemi opera**, Venetiis, 1756, tom. II., p. 417, Sermo XI, In natalem Domini; cf. şi pp. 732-33.

3) Or. XXXVIII 13, pg. XXXVI 325 cf. Dr. **V. Loichiţă**, Doctrina Sfântului Ioan Damaschinul despre Maica Preacurată. Note şi Studii. Texte traduse din original, Candela an XLVIII, p. 241, nota.

4) Cf. **Dr. D. Stiefenhofer** Des heil. I. v. Damascus Gen. Darl. d. orthod. Glaub., 1923 XXXVIII, la **Loichiţă**, studiul cit., Candela, p. 207.

adevărul curăţirii sf. Fecioare de păcatul original, în momentul concepţiei ei active [1]).

---

1) **Kimmel** Monumenta fidei eccl. orient., Iena, 1850, pars II, p. 177-179:, „*Ἀλλὰ νῦν κατὰ τοὺς ἁγίους πατέρας ἐν αὐτῷ τῷ τῆς συλλήψεως χρόνῳ, δεομένη τῆς ἀπὸ θεοῦ καθάρσεως, οὐκ ἄρα χώραν ἔχει ἡ τῶν ἀντιλεγόντων ἐπίνοια καὶ ὕπνωσις*“. E interesant felul cum argumentează Mitrofan propoziţia că sf. Fecioară a fost concepută în păcatul original de care a fost curăţită în momentul zămislirii ei active. El porneşte dela premiza că toţi ne naştem cu păcatul original. Excepţie face numai Mântuitorul care este om şi Dumnezeu în acelaş timp. Dacă s'ar mai fi născut cineva fără acest p ă c a t, zice M i t r o f a n, apoi acela ar fi trebuit să fie Mântuitorul lumii şi n'ar mai fi fost nevoe să se încorporeze Dumnezeu. Aşa dar, şi sf. Maria s'a născut cu păcatul original, din care o mântueşte Fiul său. Din această pricină îl şi numeşte ea pe Isus: Mântuitorul meu (Lc. I. 47). In al doilea rând, nici cuvintele: „Duhul Domnului va veni asupra ta şi puterea celui prea înalt te va umbri,“ n'ar fi destul de lămurite, dacă n'am accepta că sf. Fecioară s'a născut sub povara păcatului original. „Pentruce, zice Mitrofan, pentruce mai întâi Duhul Sfânt vine asupra ei? Pentru a o curăţi şi a o face vas demn de a fi templu al Cuvântului; deci şi ea avea nevoe de curăţire. Numai de-ar fi fost concepută şi născută altfel decât ceilalţi oameni, n'ar fi avut nevoe de purificarea Duhului Sfânt“: op. cit. p. 177-169 cf. şi Confessio Dosithei la Kimmel, op. cit., p. 433.

3. Lipsa păcatelor personale la Preacurata Fecioară.

Am arătat mai sus, că imnele liturgice vorbesc despre sfinţirea Mariei, adică despre curăţirea ei de păcatul original, în momentul zămislirii active. Ar urma aşa dar, ca epitetele de: sfântă, prea sfântă, preacurată etc., să-i fie atribuite începând numai din acest moment. Cu toate acestea, vedem că imnele îi atribue amintitele epitete şi pentru răstimpul anterior conceperii ei active.

Astfel, găsim cântări, cari ne spun că ea, Maria Fecioara, este chiar dela naştere „rod sfânt", „rod preacurat[1])" „fără prihană[2])", „cu adevărat din pruncie curată[3])".

Alte imne ne spun că atunci când a fost adusă la templu, Fecioara era „mieluşea nespurcată şi curată porumbiţă[4])", şi că ea însăşi

---

1) **Min. Sept.** 8, Vec. mică, stihira IV-a *„Ţarina cea mai nainte neroditoare pământ roditor naşte şi din pântece sterp rod sfânt a răsărit (καρπὸν ἅγιον δοὺς) cf. şi Utr. peasna VIII, can. II, trop. IV: „... Ana cea Sfântă a înflorit prea curat rod"* (ἄχραντον καρπὸν ἀνθῆσαι) **Min. Nov.** 21, Utr. sed. după Polieleu: *„rod sfânt dintr'ânşii a ieşit Maria..."*.

2 **Min. Sept.** 9, Utr. p. I. Slavă şi ac. a Născ:. *Vieţuind cu fericită petrecere, mai cinstiţi decât toţi părinţii pământeşti v'aţi arătat şi dumnezeeşti părinţi printr'însa v'aţi făcut; ca cei ce aţi născut pre Fecioara cea fără prihană".*

3) **Min. Nov.** 21, Utr. sed. III-a.

4) **Op. cit.** 21, Utr. p. VI, can. trop. III: *Nespurcată Mieluşea şi curată porumbiţă s'a dus să locuească în casa lui Dumnezeu, ca o fără prihană, mai nainte rânduită a fi Maica lui Dumnezeu"*; cf. şi p. VII-a can. II, trop. IV-a.

fiind o sfântă a sfintelor", în sfânta biserica a iubit a se sălăşlui [1])

Aceeaşi idee a neprihănirii Mariei, anterioare zămislirii ei active, ne-o înfăţişează în imagini de o rară frumuseţe, cântări ca acestea: „Ca pre un crin şi trandafir cu bun miros, ca pre o dumnezeească mireasă te-a aflat Cuvântul Dumnezeu... şi în pântecele tău s'a săluşluit [2])". Sau: „Aflându-te pre tine Mirele tău, Stăpână dumnezeească Mireasă, trandafiri în spini şi floare prea mirositoare în văi şi crin curat, de sus întru tine, s'a sălăşluit [3])". Şi şi mai lămurit glăsueşte acesta: „Arătatu-te-ai cu curăţia, Stăpână, ca crinul îi mijlocul spinilor, strălucind cu strălucirile fecioriei tale [4])"... Adică pe cât de urâţi sunt spinii faţă de trandafiri şi crini, pe atât de urîţi sunt, sub raport moral, ceilalţi oameni faţă de sfânta Fecioară. Căci în vreme ce oamenii ceilalţi sunt „locaş spurcat fărădelegii", Fecioara este „locaş Mângăietorului, cu totul fără prihană" [5]).

Dar, ne întrebăm, cum a putut fi numită *neprihănită*, Fecioara Maria, pentru răstimpul dinaintea zămislirii ei active când, după cum am văzut, ea era încă sub povara păcatului original?

Răspunsul la acestă întrebare îl avem, făcând distincţie între *păcatul original* şi *păcatul personal*. Precum se ştie, cel dintâi,

1) **Ibid.** p. IV. can. II, trop. IV.
2) **Min. Febr.** 3, Utr. p. VIII, A născ.
3) **Op cit.** 11, Utr. p. VII, A Născ.
4) **Min. Oct.** 28, Utr. p. III-a.
5) **Min. Ian.** 17. Utr. Şi ac. a Născ., la sed. după p. III-a.

păcatul original, revine întregului neam omenesc, care, provenind din Adam, reproduce natura acestuia în starea în care el, Adam, s'a transpus prin călcarea liberă a poruncii lui Dumnezeu; cel din urmă, păcatul personal, însemnează călcarea liberă şi conştientă de către fiecare ins în parte, a voii lui Dumnezeu. Pe când întâiul, păcatul original, defineşte oarecum natura noastră, ca unul care e anterior autodeterminării noastre personale, cel de pe urmă, păcatul personal, nu se poate ivi decât din clipa în care omul devine conştient de sine însuşi şi iniţiatorul unor fapte proprii.

Dacă lucrurile stau aşa atunci nici nu se poate vorbi despre o sustragere a firii noastre proprii dela contaminarea de păcatul original. Lucrul acesta n'ar fi posibil decât dacă fiecare din noi ar exista în vreun oarecare fel, ca persoană liberă şi conştientă în momentul întrării în existenţă. Păcatul personal însă, nu există înainte de a-l voi noi. El este cum am spus o făptuire liberă şi conştientă a fiecăruia dintre noi. Şi pentrucă păcatul personal este o *alegere* a noastră, însemnează că această *anumită alegere* putea şi să nu se facă. Insemnează, cu alte cuvinte, că fiecare dintre noi, poate să reziste păcatului personal.

Puterea aceasta de a rezista păcatului nu e la toţi la fel. La unii este mai slabă, la alţii mai vie. La unii poate slăbi până la dispariţie, lăsând locul împietririi în rău; la alţii, dimpotrivă, poate spori, în conlucrare cu ajutorul dumnezeesc, în aşa fel, încât, înclinările spre

păcat ale firii omeneşti să rămână în permanenţă în stare de virtualitate. Cum este cazul cu sfânta Fecioară Maria.

Intr'adevăr, dacă cercetăm cu deamăruntul, viaţa sf. Fecioare, anterioară momentului în care ea zămisleşte pe Mântuitorul, ne este peste putinţă să descoperim vreun moment în care ea ar fi avut vreo atitudine contrară orânduelilor morale. Anume, Maria prunca nu a putut săvârşi păcate personale în răstimpul celor trei ani cât a trăit sub ocrotirea cuvioşilor săi părinţi.

Nici în timpul dela 3—15 ani, cât a locuit la templu, Maria Fecioara nu a săvârşit vreun păcat personal. Pentrucă în tot acest răstimp ea a trăit în permanentă comunicare cu Dumnezeu şi cu îngerii Lui. Deasemeni cu greu ar putea cineva atribui fapte păcătoase, sf. Maria, dela data ieşirii ei din templu şi până la vremea când îngerul îi vesteşte zămislirea cea suprafirească. Deoarece în răstimpul acesta Maria a fost sub ocrotirea logodnicului ei, dreptul Iosif [1]).

O dovadă puternică pentru lipsa păcatelor personale la sfânta Maria o constitue şi felul cum reacţionează la vestea adusă ei de arhanghelul. Din dialogul dintre Fecioara Maria şi arhistrategul binevestitor — dialog schiţat şi mai sus — se poate desprinde concluzia că

---

1) of. Prot. **S. Bulgakoff**, Rugul care ardea şi nu se mistuia vol. I, în româneşte de Ieromonahul **Ieraclie**, Mănăst. Hărbovăţ, Orheiu, 1935, p. 7—8.

Fecioara avea sentimentul sigur al deplinei ei nevinovăţii.

Nevinovăţia aceasta a Mariei nu este a se înţelege numai *negativ*, — deoarece ea nu s'a mărginit să-şi păzească „trupul şi sufletul neîntinat lui Dumnezeu“ [1]) — ci şi *pozitiv*, căci ea se înfăţişează împodobită şi „cu frumuseţea faptelor bune“ [2]).

Prin ajutorul lui Dumnezeu şi prin stăruinţa proprie, Fecioara Maria a izbutit să ţină în stare de virtualitate orice inclinare spre păcat.

In acest caz, chiar dacă se afla sub povara păcatului original, ea a putut fi numită „fără prihană“, „curată“, „nespurcată mieluşea şi curată porumbiţă“, „sfânta sfintelor“, etc., întrucât, cum foarte just observă Bulgakof, *„neprihănirea şi nepăcătuirea pururea Fecioarei e în raport nu faţă de natura ei, ci de starea ei personală faţă de păcat şi de personala înfrângere a acestuia“* [3]).

Am văzut că unele imne o numesc „sfântă“ pe Fecioara Maria, chiar din momentul naşterii. De unde ar urma, că Fecioara pruncă a fost sfântă şi înainte de naştere. Ştim însă, că nicio făptură nu este sfântă *prin natură* ci *prin par-*

---

1) **Min. Aug.** 4, Utr., p. IX, şi ac. a Născ.: *„Ca ceeace ţi-ai păzit trupul şi sufletul neîntinat lui Dumnezeu, (σῶμα καὶ ψυχήν σε, ἀμόλυντα θεῷ διαηροῦσαν Ἀγνή...) a iubit împăratul Cristos frumuseţea ta, Marie, şi te-a arătat Maica întrupării Sale, dându-mi pururea mântuire“.*

2) **Min Ian** 23), Utr., p. I a Născ.: *„Impodobită fiind cu frumuseţea faptelor bune Maica lui Dumnezeu preacurată, pre Dumnezeu cel adevărat făcătorul de bine l-ai zămislit nouă, cel ce isvorăşte isvorul bunătăţilor“.*

3) **Bulgakoff,** op. cit., p. 13.

ticipare. Prin participare liberă şi conştientă la sfinţenia dumnezeească. Nefiind posibilă o astfel de participare pentru Fecioara, în răstimpul anterior naşterii, şi nici chiar pentru anii copilăriei, când funcţiile spirituale superioare nu erau încă desvoltate, va trebui să zicem, că dacă totuşi imnologii o numesc *sfântă* şi pentru acest răstimp, apoi ei au făcut acest lucru, răsfrângând asupra lui, asupra acelui răstimp, strălucirea sfinţeniei pe care Maica Domnului şi-a câştigat-o păstrându-se neatinsă de petele păcatelor personale şi mai ales, prin faptul că a fost aleasă să nască, a primit să nască şi a născut pe Mântuitorul lumii.

Deşi nu am ajuns cu expunerile noastre decât până la zămislirea activă a sf. Fecioare, totuşi socotim potrivit să cercetăm tot aci dacă nu cumva ea a săvârşit păcate în timpul de după zămislire.

Răspundem dela început că, pentru acest timp, şi mai puţin s'ar putea dovedi existenţa păcatelor la Fecioara Maria. Deoarece din clipa în care a fost curăţită de păcatul original şi a zămislit pe Mântuitorul, activitatea ei liberă şi conştientă este îndrumată interior şi exterior, în sensul unei depline supuneri faţă de voia lui Dumnezeu. In acelaşi timp, trebue să acceptăm că din momentul zămislirii active, Preacurata Fecioară a fost luată subt o deosebită ocrotire din partea lui Dumnezeu, din partea Dumnezeirii propriului său Fiu.

E drept că în răstimpul de după zămis-

lire, s'au întâmplat în viaţa sf. Fecioare, unele lucruri cari ne-ar putea îndemna să facem rezerve cu privire la lipsa ei de păcate personale.

Aşa este de pildă, actul sacrificării unei perechi de turturele şi a unei perechi de porumbei cu prilejul prezentării pruncului Isus la templu, de către Preacurata Sa Maică [1]). Sacrificiul adus atunci de Maica Domnului a fost un sacrificiu de curăţire. Dar dacă ne gândim la viaţa Preacuratei de dinaintea zămislirii, la zămislirea şi naşterea ei suprafirească, ne este peste putinţă să fim de părere că sf. Fecioară ar fi avut de curăţit vreo pată morală proprie, prin sacrificiul amintit. Şi atunci va trebui să zicem că sacrificiul oferit de Preasfânta Maică cu prilejul prezentării la templu a Intâiului ei născut, n'a avut alt rost decât acela de a împlinii rânduiala legii [2]).

Deasemeni trebue să ne gândim la încercările grele prin care a trecut Preacurata Maică în vremea activităţii publice a Mântuitorului. Cea mai grea dintre încercări a fost aceea căreia a fost supusă ea în timpul patimilor şi răstignirii Domnului. „Când te-a văzut mieluşeaua şi Fecioara pre tine, Mielule, mergând către junghiere, cu lacrămi mergea după tine şi zicea: unde mergi degrab, Fiul meu? Voiu veni după tine, prea dulcele meu Fiu! Că nu rabd a nu te vedea, Isuse al meu mult milostive". [3]) Aşa tălmăceşte un imn sguduitoarea

1) **Min. Febr.** 2, Vec. mare, Stihoavna, Slavă şi acum.
2) **Id Ibid.**; cf. op. cit la litie Stihira I, II, VIII, etc.
3) **Min. Ian.** 19. Vec. A crucii a Născ. (înainte de Stihoavnă).

durere pe care o încearcă Fecioara Maică, în clipele când îşi vede Fiul smuls cu violenţă din căldura dragostii ei materne, şi purtat, în negräite chinuri la locul osândei. Şi cu atât mai mari au fost suferinţele Maicii Domnului, cu cât ea ştia că viaţa Fiului său fusese o nesfârşită binecuvântare pentru poporul care drept răsplătire, îl scotea, cu ură, afară din mijlocul lui spre a-l pironi pe cruce. Sf. Fecioară „vedea cum adunarea jidovilor cea fărădelege şi nemulţumitoare", „care cu multe şi mari darurile" Fiului său„ s'a desfătat"[1]), îl răsplăteşte făcându-l să pătimească „pălmuirile obrazului... scuipirile şi moartea cea fără dreptate"[2]).

Privelişţea acestei celei mai nedrepte dintre nedreptăţi îi trecu prin inimă sabia unei neînchipuite dureri.

Nu cumva însă în clipele acestea de supremă încordare, sufletul sf. Fecioare a fost îngenunchiat în păcatul îndoelii cu privire la izbânda finală a Fiului său?

Credem că i-ar fi peste putinţă cuiva să găsească un răspuns afirmativ în cuprinsul imnelor. E drept, imnele ne arată toată turburarea pe care o încearcă Maria, când vede pă-

---

1) **Min. Ian.** 15, Utr., pesna III-a A crucii a Născ. (după sed.); cf. şi Min. Mart. 7, Vec., A crucii a Născ.: *Preacurata Stăpâna văzând pre Cristos răstignit şi cu sulita împungându-i-se coasta, cea fără prihană, plângea strigând: Ce este aceasta, Fiul meu? Ce ţi-a răsplătit ţie poporul cel nemulţumitor pentru bunătăţile care ai făcut...";* **Min. Mart.** 15, Vec., A crucii a Născ.; **Min. Oct.**, 22 Vec. Stihoavnă, A crucii a Născ., etc.

2) **Min. Oct.** 8, Utr., peasna III-a, A crucii a Născ; op. cit. 6, Utr. Svetilna, A crucii a Născ,; 17, Utr., p. III, A crucii a Născ. după sedelne.

timind ca un muritor pe acela care a răsărit dintr'însa fără durere"[1]); este „fără de început cu Tatăl şi cu Duhul"[2]); „a întărit tot pământul pe ape"[3]); „ţine toată zidirea şi dă viaţă tuturor"[4]), şi este „cântat de îngeri ca un Dumnezeu"[5]). Dar în acelaş timp, imnele ne arată convingerea sf. Fecioare, că tot ceace pătimeşte Fiul său: „scuipirile"[6]), „pălmuirile obrazului, oţetul, pătrunderea coastei, fierea şi piroanele"[7]), „şi moartea cea fără dreptate"[8]), toate acestea le pătimeşte în chip liber[9]), „pentru milostivirea milei"[10]), vrând să mântuiască pe om[11]), rupând „înscrisul lui Adam celui întâi zidit"[12]).

Convingerea că dumnezeescul său Fiu suferă în chip liber chinurile şi moartea o face pe sf. Fecioară să aibă desăvârşită încredere că Fiul său va birui toate acestea şi va învia din morţi[13]) aşa precum El însuşi o asigurase[14]).

---

1) **Min. Mart.** 23, Utr. p. III-a, A crucii a Născ.

2) **Min. Mart.** 28, Utr. p. III-a, A crucii á Născ. (după sedelne); **Min. Oct.** 21, Utr., la Laude, A crucii a Născ.

3) **Op cit.** 29, Vec., A crucii a Născ.

4) **Min. Ian** 15, Utr, Stihoavnă, *A* crucii a Născ; **Min. Oct** Vec., Stihoavnă, A crucii a Născ.

5) **Min. Oct.** 20, Utr. p. III-a, A crucii a Născ. (după sedealnă).

6) **Min. Oct.** 17. Utr. p. III-a, A crucii a Născ. (după sed).

7) **Min. Oct.** 21, Utr., p. III-a A crucii a Născ. (după sed).

8) **Min. Oct.** 17, Utr., p. III. A crucii a Născ. (după sed).

9) **Id. Ibid.**; cf. şi **Min. Mart.** 10, Utr. p. III, A crucii a Născ. (după sed).

10) **Min. Oct.**, 10. Utr. A crucii a Născ. (sed *)*; **Min. Mart.** 6, Utr., p. III, A crucii a Născ.

11) **Min. Oct.** 10, Utr. A crucii a Născ.

12) **Min. Mart.** 14, Vec. A crucii a Născ.

13) **Min. Mart.** 18, Vec. A crucii a Născ.

14) **Min. Mart.** 22, Vec., A crucii a Născ.: *Nu mă plânge Maică, văzându-mă spânzurat pe lemn, pre mine Fiul şi Dumnezeul tău... pentrucă voiu învia şi mă voiu preamări, şi cu tărie voiu sfărâma împărăţia iadului şi voiu pierde puterea lui*"...

Aşa dar, în imnele liturgice nu şi-a găsit ecou părerea unora dintre scriitorii şi Părinţii bisericeşti, cari, interpretând greşit cuvântul profetic al bătrânului Simeon: *prin sufletul tău va trece sabie* (Lc. II, 35), au afirmat că, în vremea răstignirii Mântuitorului, Sfânta Sa Maică a căzut în păcatul îndoelii cu privire la izbânda finală a Fiului său[1])

In imnele liturgice, termenul „sabie" din expresia lui Simeon nu are altă însemnare decât: intristarea, turburarea şi suferinţa prin care a trecut biruitoare sf. Fecioară cu prilejul răstignirii Fiului său[2]).

---

1) cf. **Origen**, In Luc., Hom. XVII, PG. XIII. 1845: „Quid? Putamus quod scandalizatis apostolis, mater Domini fuerit immunis? Si scandalum in Domini passione non passa est non est mortuus Jesus pro peccatis ejus". cf. şi **Ciril Alex.**, In Luc. P G LXXII, 505; In Ioh. cap. XIX, 25, P G LXXIV, 661; cf. **Bulgakoff**. op. cit., p. 6, nota.

2) **Min. Ian.** 22, Utr. Laude A crucii a Născ.: *„Stând lângă crucea ta Isuse, ceeace te-a născut tânguindu-se plângea strigând: Nu rabd, Fiule, a te vedea spânzurat pe lemn, pre cela ce te am născut. Că eu am scăpat de dureri ca una ce am fost fără bărbat şi cum acum sunt cuprinsă de dureri şi mă sfarăm la inimă eu cea fără prihană? Căci acum s'a împlinit cuvântul care a zis Simeon, că prin inima mea va trece sabie. Dar acum o, Fiul meu! Scoală-te şi mântuieşte pre cei ce te laudă!"* cf. şi **op. cit.** 15, Utr. Stihoavnă, A curcii a Născ.; **Min. Mart.** 8, Vec., A crucii a Născ.; **Min Ian.** 3, Vec., A crucii a Născ.; **Min. Oct.** 16, Vec., A crucii a Născ.; **Ibid.** 21, Vec., crucii, etc.

4. Sfânta Fecioară este Născătoare de Dumnezeu.

După ce sf. Maria a conceput dela Duhul Sfânt, bătrânul Iosif, logodnicul ei, nefiind încă încunoştiinţat de minunea aceasta, i-a grăit Fecioarei astfel: „Marie! Ce lucru este acesta, care văd întru tine? Nu mă pricep şi mă minunez... Ascunde-te dela mine degrab... In loc de cinste, ruşine; în loc de veselie, întristare... Nu voiu putea suferi defăimarea oamenilor, pentrucă dela preoţi din biserica Domnului ca pre o nevinovată te-am luat, şi ce este aceasta ce se vede?[1])

In cuvintele acestea palpită toată mâhnirea şi toată neliniştea dreptului Iosif, contrariat într'un chip atât de neaşteptat de înfăţişarea Mariei, încredinţate lui sub titlu de logodnică, spre ocrotire. Şi nu începe a se elibera de această nelinişte Iosif, decât după ce a luat „înştiinţare dela înger", că aceea ce s'a petrecut cu Maria, este dela Dumnezeu: Maria Fecioara va naşte pre Dumnezeu în chip nepovestit[2]).

Intuind profund un aspect al slăbiciunii omeneşti, imnele mai adaugă, că Iosif bătrânul n'a scăpat cu totul de întristare, nici după

1) **Min. Dec.** 24, rânduiala ceasurilor.
2) **Ibid.** Ceas. III-lea.

descoperirea făcută Lui de îngerul Domnului. El nu-şi mai destăinui nimănui nedumerirea şi mâhnirea sa dar i se putea citi în înfăţişare. Fiind în drum spre Betleem, Fecioara încearcă ea însăşi, să-l scoată din turburarea lui. Zice Maria către dânsul: „Pentruce te mâhneşti şi te turburi văzându-mă având în pântece? Necunoscând nici cum înfricoşata taină, care este întru mine. Leapădă dar toată frica şi cunoaşte lucru preamărit: că Dumnezeu s'a pogorît pe pământ, pentru milă, în pântecele meu, şi acum trup a luat. Pre acesta născându-l eu, îl vei vedea, şi de bucurie umplându-te, te vei închina lui ca Făcătorului tău...[1])

Inainte de a merge la Betleem, Maria a vizitat pe rudenia sa Elisabeta, maica Inaintemergătorului [2]).

Sorocul Naşterei sf. Fecioare a căzut pe vremea când August Cezarul, „singur stăpânind pe pământ“[3]), a dat poruncă să se facă un recensământ al populaţiei.

Supunându-se acestei porunci [4]), Iosif şi Maria au mers la Betleem, ca unii cari erau din seminţia davidică, spre a se înscrie acolo.

---

1) **Min. Dec.** 24, Ceas, IX.

2) **Min. Iun.** 24, Vec. mare, Şi ac. a Născ.: *Elisabeta a zămislit pre Mergătorul înaintea Domnului, iară Fecioara, pre Domnul măririi, sărutatu-s'au amândouă maicile, şi pruncul a săltat că întâiuntru sluga a lăudat pre Stăpânul; minunându-se maica Mergătorului înainte a început a striga: De unde mie aceasta ca să vie Maica Domnului meu la mine, ca să mântuiască pre poporul cel deznădăjduit, cel ce are milă“*; cf. şi **Ibid.** la Stihoavnă, ac. a N sc.

3) **Min. Dec.** 25, Vec. Slavă şi ac.

4) **Op. cit.** Utr. p. V., trop. I: *„Cu robii te-ai scris, poruncii Cezarului plecându-te“...*

Şi sosindu-i sf. Fecioare, vremea naşterii, şi neaflând în Betleem loc de sălăşluire, a mers ea într'o peşteră, care „ca un palat împărătesc s'a arătat", şi a născut acolo pe Isus [1]).

Naşterea activă a sf. Fecioare e însoţită de o bucurie universală. „Puterile cerului se bucură şi pământul cu oamenii se veseleşte; magii aduc daruri, păstorii minunea vestesc" [2]). Iar cea cu totul fără prihană, văzând pe Dumnezeu „prunc întrupat dintr'însa, ţiindu-l pe mâini, sărutându-l adese şi fiind plină de bucurie, grăia către el: Dumnezeule prea înalte! împărate cel nevăzut, cum te văd pe tine şi nu pot înţelege taina sărăciei tale celei fără măsură? Cum te încape înlăuntru o peşteră aşa de mică? Şi aceasta streină?" [3]).

Numai Irod s'a mâniat „întărâtându-se a omorî pre Cristos" [4]), „pre împăratul cel nou" [5]). „Şi fiind cuprins de frică şi de multă temere, trimise oaste cu mânie să ucigă pruncii în Betleem, ispitindu-se să ucigă împreună cu ei pre Ziditorul" [6]). Pruncul Isus însă, este pus la adăpost prin fugă [7]) „în pământul Egipetului" [8]).

Trebuinţa de a fugi în Egipt, o turbură pe preacurata Maică a pruncului Isus. Ea ştie că a născut „mai pre sus de fire" pe Fiul său.

---

1) **Min. Dec.** 24, Ceas VI; op. cit. 25, Vec., Utr., Icos, etc
2) **Op. cit.** 25, La Laude, şi ac.: Ibid., Stihira I-a, etc.
3) **Min. Dec.** 30, Vec. Stihoavnă, Slavă şi ac.
4) **Op. cit** 25, Utr. p. IX, trop. II.
5) **Min. Dec.** 29, Utr, p. III, Şi ac. a Sărbăt.
6) **Id.** Ibid.
7) **Idem,** Laude, Stihira III-a., cf. şi 24, După cinare, p. VIII, trop. III.
8) **Min. Dec.** 24, După cinare, p. IX, trop. II.

Ştie, prin urmare, că Fiul său nu este un prunc ca ori care altul. Şi tocmai de aceea văzându-l „fugind de Irod, cu arma întristării se tulbură la suflet“ [1]). O turburare, însă, care nu va creşte până la îndoiala cu privire la Dumnezeirea şi salvarea pruncului. Fiindcă sf. Fecioară ştie că Fiul său „ca un puternic“ va trimite „în iad, pre vrăşmaşii cari în deşert caută sufletul“ său [2]).

Precum se vede, înfăţişarea imnologică a Naşterii Domnului se menţine strict în cadrul datelor evanghelice.

După imnele liturgice deci, Fecioara a născut pe însuşi Cuvântul lui Dumnezeu. Ea este Născătoare de Dumnezeu, *θεοτόκος* [3]). Şi anume, este Născătoare de Dumnezeu nu în sens figurat ci în sens propriu. De sigur, cel născut dintr'însa este om desăvârşit, *ὅλος ἄνθρωπος* [4]), constând, ca orice om, din „trup

---

1) **Idem**, După cinare, p. IX. trop. I.

2) **Ibid**, trop. III.

3) Se pare că Origen este creatorul termenului *θεοτόκος* cf. **Schweitzer**, Das Alter des Titels *θεοτόκος*, Katholik, 1913, I, p. 97-114 la **Eberle**, Die Mariologie des heiligen Cirillus von Alexandrien, Frb. i. Brg. 1921, p. 132. **Sokrates** (în H E VII, 32 P. G. LXVII, 812), ne spune că Origen examinează, în întâia parte a comentarului său la ep. c. Romani, în ce sens poate fi numită Maria *θεοτόκος* şi tratează chestiunea în toată amploarea ei. Dar în traducerea latină a comentarului la Rom. — originalul nu ni s'a păstrat — nu găsim nici urma vreunei astfel de explicări. Socrate s'a putut înşela asupra titlului operei lui Origen, sau se poate ca pasagiul în chestiune să se fi pierdut sau omis de traducător, cf. **E. Neubert**, op. cit. pp 134-135.

Oricum, în veac. IV termenul *θεοτόκος* era în obştească întrebuinţare cf. **Schweitzer**, op. cit., la **Eberle**, p. 132.

4) **Octoih**, gl. VII, Dogmatica; cf. şi **Min Ian.** 25, Vec. mare, Şi ac. a Născ., după stihiri.: *„διὸ τέλειον αὐτὸν θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἀληθῶς κηρύττοντες, ὁμολογοῦμεν...“ κτλ.*

înţelegător şi însufleţit"[1]); dar nu este numai om, ci şi „Dumnezeu desăvârşit", ὅλος θεός[2]). Cel născut din sf. Fecioară este în acelaş timp „Dumnezeu şi om", este „Dumnezeu Cuvântul întrupat",[3]) care „din prisosul iubirii de oameni"[4]), „pre sine însuşi negrăit s'a smerit" în pântecele sf. Marii, „vrând iarăşi să zidească pre cel întâi zidit"[5]).

Smerirea sau „deşertarea" aceasta a Cuvântului în pântecele sf. Fecioare, se realizează „nedepărtându-se de sânurile părinteşti"[6]). Adică, întruparea Cuvântului nu aduce nicio schimbare în Dumnezeirea Sa[7])

Dar dacă cel născut de sf. Fecioară e Dumnezeu adevărat şi om adevărat, nu însemnează că ea a născut doi fii: pe cel omenesc şi pe cel dumnezeesc. Ci a născut un singur Fiu, om şi Dumnezeu în acelaş timp, „îndoit

---

1) **Triodiu**, a IV Săpt. a post., Miercuri, Utr. p. III-a, A Născ cf. şi **Octoih**, gl. I, Dumineca, Utr. p. IV, can. crucii, A Născ.; **Min. Iul.**, 13, Utr. p. VIII, can. II: Şi ac. a Născ. etc.

2) **Octoih**, gl. VII, Dogmatica; cf. şi **Min. Ian.** 25. vec. mare, Şi ac. a Născ. după stihiri.

3) **Min. Ian.** 30, slujba sf. Ipolit, Vec. mare, Şi ac. a Născ."; cf. şi **Min Faur** 1, Utr p VII; 2 Faur. Utr p IX: „*Cu glasul îngerului ai născut.. pre Cristos Emanuil...*" *etc.*

4) **Min Sept** 3, Utr p VII, A Născ.

5) **Op cit** 26, Litie, Şi ac. a Născ.

6) **Min Oct** 12, Utr p VII, A Născ.: „*Se deşartă în pântecele tău Cuvântul cel foarte deplin, nedepărtându-se de sânurile părinteşti şi se vede trup şi se naşte prunc...*" **Min Febr** 20, Utr p III-a A Născ.: „*Nu s'a despărţit de dumnezeeasca fire, făcându-se trup în pântecele tău ci şi după omenire a rămas Dumnezeu...*"

7) **Min Febr** 18, Utr p V, A Născ.: „*Taina cea mai înainte de toţi veacii ce era cunoscută numai lui Dumnezeu, a se face om cel ce stăpâneşte toate zidirile şi a se întrupa fără schimbare (δίχα τροπῆς) s'a văzut acum, că şi-a luat săvârşirea din tine, Fecioară*".

în fire, dar nu în feţe"[1]), „un ipostaz în două firi"[2]). Impreunarea ambelor firi „cu stare de sine într'un ipostaz" *αὐθύπαρκτος καθ'ὑπόστασιν ἑνικήν...*,[3]) s'a făcut „nestricând însuşirile amânduror firilor"[4]). Fiecare natură are voirea şi lucrările ei proprii conduse de un singur ipostaz[5]): ipostazul Cuvântului.

In uniunea lor ipostatică, cele două firi ale lui Isus nu suferă nici o „schimbare sau amestecare sau despărţire"[6]).

---

1) **Min Ian** 25, vec mare, Şi ac. A Născ : *„... Că din Fecioară trup luând şi dintr'ânsa ieşind cu luarea, unul este Fiul îndoit în fire, dar nu în feţe (εἷς ἐστιν Υἱὸς, διπλοῦς τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐ τὴν ὑπόστασιν...)* cf. şi **Oct**, gl I. Dum Utr p IV-a A Născ. (can crucii): *„... unindu-şi luişi din curata zămislire trup înţelegător, din tine a ieşit Cristos un Domn, după amândouă".*

2) **Min Ian** 10, Utr p VII, A Născ.: *„Un ipostaz în două firi (μίαν μὲν ὑπόστασιν ἐν δυσὶ ταῖς φύσεσι...) ai născut Preacurată, Dumnezeu cel întrupat."*

3) **Oct,** gl VII, Dogmatică.

4) **Triodiu,** a V Săpt, Dumin Utr p VIII, Şi ac a Născ.: *„Pre mine tot m'a înoit pentru bunătate, în pântecele tău Preacurată, nestricând însuşirile amânduror firilor (οὐ φθείρας ἑκατέρας φύσεως, τὰ ἰδιώματα...) ca un stăpân al tuturor vecilor.."*

5) **Min April**, 14, Utr p I, Şi ac a Născ.: *„Cel ce după firea cea dumnezeească este nevăzut s'a arătat prunc din tine făcându-se om, arătând cu adevărat două voiri şi două lucrări într'un ipostaz, căruia roagă-te Preacurată ca să ne mântuim toţi..."*; cf şi **Min Mart**, 7, Utr p VIII, Şi ac. a Născ.: *„Văzutus'a ca nn om din tine Preacurată, născându-se cel mai pre sus de fire, îndoit cu firile, cu lucrările şi cu voile . . "* etc.

6) **Oct. mare**, gl III, Sâmbătă, Vec. mare Slavă şi ac a Născ.: *ai născut* (Fecioară) *pre Fiul cu trup, pre cel născut din tatăl mai nainte de veci fără mumă, care nici cum n'a răbdat schimbare sau amestecare sau despărţire, ci au păzit întreagă osebirea amânduror firilor (μηδαμῶς ὑπομείναντα τροπὴν ἢ φηµὸν ἢ διαίρεσιν ἀλλ' ἑκατέρας οὐσίας τὴν ἰδιότητα, σῴαν φυλάξαντα);* gl VI S-bătă, Vec mică, Stihira V-a: *„ . . . Dumnezeu om se face ca pre om să-l facă Dumnezeu, nu prin schimbarea firilor, ci prin unirea cea după ipostaz, pentrucă unul este în două firi desăvârşit, fără despărţire cunoscându-se şi lucrător după amândouă fiinţele acelaşi . . . "*

Ce priveşte momentul în care s'a realizat uniunea ipostatică, iată ce răspuns ne dau cântările liturgice.

Sunt unele dintre acestea, cari ne înfăţişează pe sf. Fecioară purtând în braţe pe însuşi Dumnezeu Cuvântul. „..Maică ai fost buneivoinţe a Tatălui, purtând în braţe pre Dumnezeu Cuvântul întrupat", citim într'un imn din ziua Crăciunului[1]). Prin urmare, imediat după naştere Logosul era întrupat în pruncul pe care Preacurata Maică îl purta în braţele sale.

Dar Cuvântul era întrupat în prunc şi în momentul când acesta se naşte. Altfel imnele n'ar putea mărturisi că sf. Fecioară l-a născut pe „Domnul întrupat"[2]). Dacă l-a născut, însă, întrupat, aceasta înseamnă că încorporarea şi, deci, şi uniunea ipostatică, s'a realizat înainte de naştere. De altfel imnele ne spun lămurit, că acela pe care sf. Fecioară îl purta în pântecele său era însuşi Dumnezeu şi Făcătorul tuturor, întrupat[3]). De aceea şi este numită sf.

---

1) **Min Dec**, 25, Utr Laude, Stihira II; cf şi **Min Maiu**, 4, Utr p I Şi ac a Născ: *Mai sfântă decât cele sfinte te-ai arătat, căci ai purtat în braţe pre Sfântul Sfinţilor, pre Cristos, carele cuprinde toată zidirea . . .*"; 9 Maiu, Utr p VII, Şi ac. a Născ: „ . . . *ţine în braţe ca pe un prunc pre Cuvântul . . .* " Acatist. Maicii Domnului, p IX a Născ., etc.

2) **Min Ian**. 11, Utr p IV Şi ac. a Născ: „ . . . *pre Domnul l-ai născut întrupat*" *(σεσαρκομένον)*; **Op. cit.** 30, Utr p III-a Şi ac. a Născ; **Min Febr.** 1 Utr p VII, Şi ac. a Născ.: „*Bucură-te pământ neasemănat, care ai născut din pântecele tău fără sămânţă bărbătească pre Cuvântul întrupat . . .* "; **Min Apr** 19, la vec. p III Şi ac. a Născ.; **Min Iul.** 17, Utr p IV, A Născ., etc.

3) **Min April** 24, Utr p IV, Şi ac. a Născ. (can II): „*Numai tu ai purtat pre Dumnezeu în pântece întrupat. (Μόνη Θεὸν φέρεις ἐν μήτρᾳ σαρκούμενον...)*"; cf. şi **Penticostar,** Dumin. V, după Paşti. Vec mică, Stihoavnă, Stihira II-a a Născ.: „*Pre făcătorul tuturor l-ai avut întrupat în pântecele tău de Dumnezeu fericită . . .* "

Fecioară „cer pre pământ“ [1]) „cer şi scaun de heruvimi şi cămara purtătoare de lumină“ [2]), „nor luminos al soarelui“ [3]), cleşte înţelegător, purtând cărbunele cel dumnezeesc“ [4]).

Şi fiindcă imnele ne spun că pruncul zămislit de Maria, este, din însuşi momentul zămislirii, — Domnul [5]), va trebui să zicem că momentul uniunii ipostatice coincide cu momentul zămislirii active a Fecioarei Preacurate.

Dar dacă uniunea ipostatică s'a realizat înainte de naştere, urmează că pruncul născut de sf. Fecioară este Dumnezeu adevărat şi în consecinţă, Fecioara Maria este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu [6]).

---

1) **Min Ian** 4, Utr p VI, Şi ac. a Născ.
2) **Op. cit.** 5, Utr p IX, Irmos.
3) **Op. cit.** 12, Utr p V, Şi a Născ.
4) **Min Febr** 3, Utr p III Şi ac. Născ.
5) **Min Ian** 11, Utr p IV, Şi ac. a Născ.: *Zămislit-ai în pântecele tău fără sămânţă pre Domnul . . “*; **Min Febr** 9, Utr p VII, A Născ.: . . . *„Născătoare de Dumnezeu negrăit ai zămislit în pântece pre* **Dumnezeu**, *cel ce s'a întrupat din tine...“*
6) Invăţătura aceasta a fost precizată definitiv în sec. V, în timpul marei lupte antinestoriene, cu care prilej, mai les sf. Ciril al Alexandriei şi-a câştigat merite deosebite. Dela el ne-a rămas, între altele, expresia consacrată: uniune ipostatică, ἕνωσις καθ'ὑπόστασιν. cf pe larg **Eberle,** Die Mariologie des h'g. Cyrillus von Alex. Fbr. i. Brg., 1921.

5. Maria, pururea Fecioară.

De obiceiu fecioria sfârşeşte — în cazul când nu este aleasă ca stare pentru întreaga viaţă— prin maternitate. Ce priveşte însă, pe sfânta Maria, fecioria ei nu a încetat nici atunci când ea devine Maică. Ea a fost fecioară înainte de a concepe pe Domnul, fecioară a rămas *în* şi *după* concepţie, *în* şi *după* naşterea Domnului.

Din cele expuse mai sus despre copilăria şi viaţa sf. Fecioare, până la concepţia ei activă, se poate desprinde lămurit adevărul, că până în clipa în care arhanghelul Gavriil îi aduce vestea încorporării Domnului, sf. Maria a dus o viaţă de desăvârşită curăţie trupească şi sufletească. Deasemeni, din cele spuse la paragraful referitor la concepţia ei activă, ne-am putut face convingerea cu privire la deplina ei fericire din acel moment.

Atât de numeroase şi bogate în simţăminte şi idei sunt imnele alcătuite întru proslăvirea acestei minunate zămisliri active a sf. Marii, încât ele singure ne-ar putea da certudinea fecioriei sale şi pentru răstimpul anterior Bunei Vestiri. Astfel unele cântări ne arată că felul zămislirii este negrăit [1]), deoarece se face

---

1) **Min. Mart.** 25, Stihoavnă, slavă şi aç.

fără ispită bărbătească, adică biruind rânduiala firii [1]), aşa cum a cunoscut „de departe Isaia" [2]). E adevărat că sf. Maria era logodită cu Iosif, dar acesta nu i-a fost bărbat în sens obişnuit [3]). Fiind, deci, fără împreunare [4]), fără pofte trupeşti [5]), zămislirea Fecioarei s'a realizat „fără stricăciune",[6]) prin puterea Duhului Sfânt [7]).

Concepând ca fecioară, sfânta Maria *şi* naşte ca fecioară.

„Fecioara astăzi pre cel mai pre sus de fiinţă naşte..." zice aşa de frumos condacul lui Roman dulce cântătorul [8]), Ea „naşte şi

---

1) **Op. cit.** 25, Bunele vestiri, stihira II-a: *(θεὸς ὅπου βούλεται, νικᾶιε φύσεως τάξις).*

2) **Min. Ian.** 10, Utr p VIII Şi ac. a Născ; 22 **Martie**, Utr. p III, şi ac. a Născ.

3) **Min. Mart.** 26, Utr p V, top III: *„Eu m'am logodit cu Iosif, dar până acum nu sunt împreunată, arhanghele. Şi necunoscând ispită de bărbat cum voiu naşte?..."* cf. şi 25 Mart, Utr Sed III-a: *„Fără bărbat sunt şi cum voi naşte fiu?..."*

4) **Min. Ian.** 10, Utr p IV, A Născ.

5) **Op. cit.** 17, Utr p IX, A Născ: *Zămislit-ai fără sămânţă, Fecioară, fără pofte trupeşti, pre Cuvântul lui Dumnezeu.*

6) **Op. cit.** 5, Utr p IX, A Născ: *(Συνέλαβες ἄϊχα φθορᾶς...)*

7) **Min. Mart.** 25, Vec mică, Stihoavnă, Stihira III-a: *„Duhul lui Dumnezeu cel prea sfânt va veni peste tine Preacurată, Gavriil iarăşi a zis; şi te va umbri puterea celui prea înalt, şi vei naşte Fiu, carele va păzi fecioria ta nevătămată.*, 11, **Mart** Utr p VII, Şi ac a Născ.

8) cf şi **Min Dec** 25, Vec Litie, Stihira I-a: *„Cerul şi pământul, astăzi, dupre profeţie să se veselească, îngerii cu oamenii duhovniceşte să serbeze, că Dumnezeu în trup s'a arătat... născându-se din Fecioară"*; **Ibid.** Utr sed I-a; p III-a Irmos: p V, trop II; Laude, Şi ac; **Min Ian** 2, Utr, Laude, Stihira IV-a, etc.

pântecele nu i se strică..."[1]).

Această „preamărită minune": păstrarea intactă a fecioriei Mariei, a fost prezisă cu mult înainte, de proorocul Iezechiil[2]), prin cuvintele cuprinse în cap. XLIV, 1—2[3]). „Cheile fecioriei, cetim într'un imn, nu le-a stricat (Emanuil) ca un Dumnezeu (*παρθενίας δὲ κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν*), ci așa din pântece au ieșit, precum prin auz au întrat, nespus au ieșit, după proorocul ce grăește: ușa aceasta încuetă va fi, nimenea nu va trece printr'însa fără numai Domnul Dumnezeul lui Israil, cel ce are mare milă"[4]).

---

1) **Min Dec** 25, Vec Stihoavnă, Stihira I-a: „... *Παρθένος τίκτει, καὶ μήτρα οὐ φθείρεται*"... cf. și **Min. Ian**, 25, Utr p IX, Și ac a Născ; **Min Aug** 15, Vec trop: „*Intru naștere fecioria ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit de Dumnezeu Născătoare...*"; **Min Sept** 36, Utr p VI can II A Născ: „*Preacurată zămislire și fără stricăciune naștere numai tu ai arătat, fecioară rămâind, căci pre Dumnezeul tuturor la-i zămislit, Precurată...*"

2) **Min Dec** 28, Utr p VIII, Și ac a Născ: „*Iezechiil te-a văzut pre tine ușa închiată, Fecioară, prin care a trecut Isus, cel ce s'a sălășluit în pântecele tău și s'a îmbrăcat în trup din sângiurile tale, fără amestecare*"; **Min Mart** 2, Utr p VIII, can II, Și ac a Născ; cf și **Acatistu Maicii Domnului**, p I, trop IV.

3) Dela Ambrozie, Ieronim și Augustin, locul acesta a fost considerat de mulți, ca o profeție pentru pururea fecioria Mariei (cf **Schäfer**, Die Gottesmutter in d. hlg. Schrift, 1887, I 789, la **L. Kösters**, în Lexikon für theol. und Kirche, VI, 887). Amintim, între alții pe sf. Ciril Alex. care combate chiar cu locul acesta pe cei ce susțineau că sf. Maria a născut în chip obișnuit. „Iar celor ce zic că dacă Fecioara a născut numai după închipuire, le spunem: profetul (Iezechiil) zice că: Domnul Dumnezeul lui Israil va întra și va ieși și închisă va rămâne ușa; și dacă Cuvântul s'a încorporat fără amestescare, dacă a fost conceput fără sămânță, atunci El a și fost născut fără stricăciune". In Lc. P. G. LXXII, 485.

4) **Oct. mare**, gl. II Dogmatica; cf. și **Triodiu**, Dumin. lăsat. de carne, Cânt. VI, Și ac. a Născ. **Penticostar**, Dumin; III-a Săpt. după Paști. S-bătă seara, Vec mică, Dogmatica.

Frumoasa cântare ne arată, că aşa cum zămislirea s'a făcut „prin auz" — adică prin ascultarea de către Fecioară, a cuvântului mijlocit de arhistrategul — deci fără atingerea fecioriei, tot aşa s'a realizat şi naşterea activă a Mariei: fără „stricarea cheilor fecioriei".

Dar păstrarea fecioriei Născătoarei de Dumnezeu a mai fost prezisă şi pe calea simboalelor profetice.

Dintre simboalele profetice mariologice, acela care revine cel mai des sub condeiul imnologilor este simbolul rugului care „ardea dar nu se mistuia", despre care relatează cartea Exodului în cap. III, 2.

In vremea aceea, zice Exodul, Moisi era păscând turmele socrului său Iotor. Şi mergând el odată cu turma mai în adâncul pustiului, a ajuns până la muntele lui Dumnezeu, la Horeb. „Iar acolo i s'a arătat îngerul Domnului într'o pară de foc, ce ieşea dintr'un rug; şi a văzut că rugul ardea, dar nu se mistuia". Imnologii au văzut[1]) în rugul acesta un semn profetic, un chip al naşterii fecioreşti a sf. Marii. „Chipul naşterii tale celei curate — citim într'o cântare — l-a arătat rugul cel ce ardea nears"...[2]) Adică aşa cum focul n'a

1) Drept vorbind, nu ei cei dintâi, ci alţii înaintea lor ca de pildă, Sf. **Grigore Nisanul**, care într'o omilie la Naşterea Domnului se exprimă aşa: „*Ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ βάτος καὶ ἄπτει τὸ πῦρ καὶ οὐκ καίεται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ παρθένος, καὶ τίκτει τὸ φῶς, καὶ οὐ φθείρεται*". In diem natalem Christi, PG. XLVI, 11335.

2) **Min. Ian.** 10, p. IX, can. II, irmosul: „*Τύπον τῆς ἁγνῆς λοχείας σου, πυρπολουμένη βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος...*"

desfiinţat însuşirile fireşti ale rugului, tot aşa conceperea şi naşterea Domnului, „focul cel nesuferit", n'au desfiinţat, nici sub raportul moral nici sub cel fizic, calitatea de fecioară a sf. Marii[1]). Un alt tip referitor la fecioria sf. Marii şi folosit des în imne, este episodul celor trei tineri aruncaţi în cuptorul de foc, dar rămaşi nevătămaţi. După cum, atunci „focul n'a atins pe cei trei tineri, ci i-a păstrat nevătămaţi, tot aşa Domnul născându-se a păstrat neatinsă fecioria Mariei[2]).

Cât de nesdruncinată este convingerea imnologilor despre naşterea activă a sf. Marii fără atingerea fecioriei ei, rezultă şi din aceea că ei, imnologii, folosesc faptul acesta supra-firesc ca termen de comparaţie pentru un alt eveniment din iconomia mântuirii: pentru învierea Domnului. Mai precis: pentru modul în care Domnul cel înviat a eşit din mormântul pecetluit. „Doamne, pecetluit fiind mormântul

---

1) **Oct. mare**, gl. I, Dumin., Utr., p. III, a Născ.; **Min. Ian.** I, Utr., p. VI. Şi ac. a Născ.: *„Rugul cel ce s'a împrennat cu focul fără ardere, în Sinai, mai nainte te-a închipuit pre tine Maică pururea Fecioară, care nu ştii de nuntă, Născăt. de Dumnezeu"*; **ibid**, p. VII, Şi ac a Născ: *„Pre tine rug cu foc arzând, Moisi, in muntele Sinai, Curată, mai nainte te-a văzut, carea ai primit fără ardere, raza cea nesuferită a fiinţii celei negrăite, cei ce s'a unit cu grosimea trupului întru una din sf. ipostasuri..."*; **ibid.**, p. IX irmosul; **Min. Mart.** 25, Utr., p. IV, trop. II, etc.

2) **Min. April**, 16, Utr., p. VIII, Şi ac. a Născ.: *„Cuptorul purtând odinioară semnele naşterii tale, nu a ars pre cei trei tineri, precum nici focul Dumnezeirii nu a ars pântecele tău, Maică Fecioară..."*, cf. şi **Min. Ian.**, 10, Utr. p. VIII, Şi ac a Născ.; **Min. Dec.** 25, Utr. p. VIII, irmos; **ibid** alt canon, irmos: *„Tinerii cei ocoliţi de foc în legea veche, închipuit-au pântecele cel nestricat al fecioarei, carea mai pre sus de fire a născut pecetluită fiind..."*

de cei fărădelege, glăsueşte un imn, eşit-ai din mormânt, precum te-ai născut din Născătoarea de Dumnezeu; n'au cunoscut cum te-ai întrupat îngerii tăi cei fără de trup, n'au simţit când ai înviat ostaşii cei ce te-au răstignit".[1]) Ideea este clară: aşa cum Domnul s'a născut din sf. Sa Maică fără să-i strice pecetea fecioriei, aşa a eşit şi din mormânt: fără să-i strice peceţile cu cari-l întăriseră cei fărădelege.

De observat că în legătură cu naşterea feciorelnică a sf. Marii, imnele ne mai relatează amănuntul că ea, sf. Fecioară, a născut fără durerile obişnuite naşterilor fireşti. Aşa cum conceperea a fost fără ispită bărbătească, deci suprafirească, suprafirească a fost şi naşterea, adică fără stricăciune şi fără dureri de maică[2]).

Dar sf. Maria nu a fost fecioară numai *înainte* şi *în* momentul naşterii sale active, ci şi *după* naştere a rămas fecioară. Şi după naştere s'a „arătat feciorind" *(καὶ μετὰ τόκον ὤφθης παρθενεύουσα πάλιν)*[3]).

Insuşi Domnul, cel care întrupându-se, nu

---

1) **Penticost.** Luni a VI săpt. după Paşti, Laude, Stihira I-a.

2) **Triod,** *Τῇ δευτέρᾳ τῆς Ἁ. Ἑβδομάδος Ἑσπέρας*, p. IV, Şi ac. a Născ.: *„Şi ai născut şi eşti fecioară şi ai rămas „întru amândouă, cu firea Fecioară; cel ce s'a născut înoeşte legile firii şi pântecele a născut nesimţind dureri. Dumnezeu unde voeşte biruieşte rânduiala firii"*; cf. şi **Min. Ian.** 10, Utr. p. III, A născ.: *„...fără dureri de maică (ἄνευθεν ὠδίνων μητρικῶν) te-ai făcut maică lui Dumnezeu..."*; **ibid.** 17 Utr. p. IX, Şi ac. a Născ.: 22 **Ian.**, Utr. Stihoavnă, A crucii a Născ.; **Min. April,** 20 Utr. p. IV, Şi ac. a Născ., can. II; etc.

3) **Oct. mare,** gl. IV, Dumin. dimineaţa, p. IV. a Născ.; **Min. Mart.** 2, Utr., p. I, A Născ.

s'a despărţit de Dumnezeire, ci a rămas Dumnezeu, acesta a păzit-o „Fecioară ca şi mai nainte de naştere".[1]) De aceea, sf. Maria, ea singură dintre toate femeile, este în acelaş timp „şi Maică şi Fecioară".[2]) Şi nu trebue să scăpăm din vedere, că nici după naşterea ei activă, n'a fost o vreme în care sf. Maică a Domnului să-şi fi pierdut, în vreun fel oarecare, fecioria, ci ea rămâne „în veci fecioară",[3]) ea este „pururea Fecioară".[4])

Aşa dar, în imnele liturgice nu se găseşte niciun ecou al vreuneia din multele păreri tăgăduitoare ale prerogativelor sf. Macii: fecioria înainte de naştere, la naştere şi după

---

1) **Min. Ian.** 28. Utr., p. VI, Şi ac. a Născ.; **ibid.** 3, p. VI, A Născ.

2) **Min. Mart.** 2, Utr., p. VI, can. II. Şi ac. a Născ.: *„Odrăslind Fecioară, strugurul cel fără stricăciune, care pică tuturor mustul nemuririi, te-ai arătat cu totul şi Maică şi Fecioară"*; cf. şi **Min. Ian.** 1, Vec mică, Stihoavnă, Slavă şi ac. a praznicului; **ibid.** la Utr., p. V, trop. I; 15 **Ian.** Utr. p. V, Şi ac. a Născ. etc. Încă din veac. IV, deci într'o vreme când abia începuseră a se introduce în cult şi alte imne decât cele strict biblice, sf. **Grigore Nisanul** se exprima aşa, despre această dublă calitate a sf. Marii: „O, minune! Fecioara devine maică, dar rămâne fecioară. Tu vezi această rânduială a firii: o femee obişnuită, nu este maică, atâta timp cât e fecioară; iar dacă devine maică, nu mai e fecioară. Aici însă (adică în ceeace priveşte pe Maica Domnului) aceste două calităţi (de maică şi fecioară) concurg în unul şi acelaşi lucru. Căci aceeaşi persoană este şi maică şi fecioară în acelaşi timp Şi nici fecioria n'a împiedecat naşterea, nici naşterea n'a desfiinţat fecioria". In Diem natalem Christi, P. G. XLVI, 1136.

3) **Min. Mart.** 9, Utr., p. VI, A Născ.: *„Neştiind de bărbat, Fecioară, ai născut şi în veci rămâi fecioară, arătând chipurile adevăratei Dumnezeiri Fiului şi Dumnezeului tău*; cf. şi **Min. Maiu**, 15, Utr., p VI, Şi ac. a Născ.; **Min. Iun.** 1, Utr., p. VI, Şi ac. a Născ. etc.

4) **Min. Faur,** 23, Utr., Şi ac. a Născ. după p III; cf. şi imnele Acatistului Bunei Vestiri.

naştere. Nici concepţia ebionitică, potrivit căreia sf. Maria ar fi conceput în chip obişnuit[1]); nici părerea lui Tertulian, care socotea că Maica Domnului a fost fecioară numai înainte de naştere, dar nu şi in partu[2]); şi nici socotinţa lui Elvidiu (care se sprijinea pe Tertulian)[3]) şi nici aceea a antidicomarianiţilor[4]), nici una din toate acestea nu şi-a găsit aprobare în inima imnologilor.

Ci sufletul acestora, sufletul Bisericii întregi, covârşit de minunea alegerii sf. Marii ca Maică a Domnului nostru, a dat glas uimirii lui în imnele, cari proslăvesc neîntrecut pururea feciorie a Mariei.

---

1) **Euseb.** Ist. bis. univ., I, p. 306.
2) De carne Christi, 23: „Et virgo quantum a viro, non virgo quantum a partu, P. L. II, 835.
3) F. **Neubert**, op. cit., p. 195.
4) **Eus.**, op. cit., p. 121.

6. Adormirea Maicii Domnului.

Când am vorbit despre lipsa păcatelor la sf. Maria, am arătat totodată şi atitudinea ei în vremea patimilor Domnului. Continuăm acum firul istorisirii, subliniind dela început că, pe cât am putut cerceta, imnele liturgice nu ne descoperă nici un amănunt din viaţa sf. Marii, din momentul în care Iisus cel răstignit o încredinţează ucenicului Său iubit, Ioan, şi până la adormirea ei.

Episodul încredinţării sf. Fecioare, evang. Ioan, de către Mântuitorul, înainte de a-şi da Duhul pe cruce, (episod despre care ne istoriseşte evang. Ioan la XIX, 26-27) ne e relatat, aproape cu aceleaşi cuvinte, şi de imne, cu adaosul că, după ce sf. Fecioară i-a fost încredinţată sf. Ioan, acesta a ocrotit-o aşa cum şi-a ocrotit lumina ochiului[1]). Ce priveşte însă, faptul adormirii şi al mutării Maicii Domnului, imnele ni le înfăţisează cu deosebit de multe amănunte.

Când i s'a apropiat ceasul sfârşitului, sf.

---

1) **Min. Sept** 26, Litie, stihlra III: *„Ucenice al Mântuitorului iubitorule de feciorie şi de Dumnezeu Cuvântătorule! Ţie ca unui împodobit cu fecioria, pre Fecioara şi de Dumnezeu Născătoarea o a încredinţat Christos Dumnezeu răstignit fiind, pre carea o ai păzit ca lumina ochiului. Pentru aceasta roagă-te să se mântuiască sufletele noastre"*, cf şi **ibid.** stihira II-a.

Maria se afla în satul Ghetsimani[1]). Ucenicii Domnului erau toţi răspândiţi la propovăduire şi fiind cu cădere să fie şi ei de faţă la Adormirea Maicii lor, s'au adunat dela „marginele lumii" într'un chip neobişnuit, „παραδόξως"[3]), cum zice imnul. Anume, „norii au răpit pre apostoli prin văzduh. Şi pre cei risipiţi prin lume, întru o ceată i-au pus înaintea prea curatului (său) trup"[4]). Şi cum pe vremea când se întâmplă Adormirea Maicii Domnului — cam la 22 de ani după înălţarea Domnului la cer[4]) — ceata apostolilor creştini era foarte numeroasă, cântările liturgice precizează că au fost aduşi „dela margini cu dumnezeească voe" numai „cei mai aleşi din apostoli"[5]), adică „Iacov fratele lui Dumnezeu şi întâiul ierarh, şi Petru, căpetenia cea mai cinstită şi şi vârful cuvântătorilor de Dumnezeu şi toată dumnezeeasca adunare a apostolilor"[6]), a apostolilor în sens strict.

Scopul acestei ninunate întruniri a apostolilor a fost acela de a îngropa trupul cel prea curat al Născătoarei de Dumnezeu[7]) Căci

---

1) **Min Aug**. 15, Vec. mare, stihira I; cf. şi **op. cit.**, 16, Vec. stihoavnă, stihira I-a.

2) **Ibid**. Vec. mică, stihoavnă, stihira III-a.

3) **Min. Aug**. 15, Utr., Laude, slavă şi ac.

4) După o versiune a apocrifei **Transitus Mariae,** sf. Maria a mai trăit 22 de ani după înălţarea Domnului la cer. P. G. V, 1233; după alte versiuni, sf. Maria a mai trăit 2, 15 sau 24 ani. Cf. **Hennecke**, op. cit. (cap. Jesu Verwandschaft de **A. Meyer**), p. 109.

5) **Min. Aug**. 15, Utr, Laude, stihira II-a.

6) **Op. cit**. 15, Vec. mare, stihoavnă, slavă şi ac.

7) **Op. cit**. 15, Utr., sed. I-a; Vec. mică, stihoavnă, stihira III-a.

şi prea curata fecioară avea fire muritoare ca una ce se născuse „din coapse muritoare“ [1]) şi se cădea, deci, a priimi odihnă.

După ce Preasfânta Maică şi-a pus „sufletul său cel fără phihană în mâinile Fiului său“ [2]), adunarea apostolilor i-a dus la îngropare trupul ei „cel de viaţă începător şi de Hristos priimitor“ [3]). Şi au fost slujind îngropării prea curatei Mariei, nu numai apostolii, ci şi „mulţimile îngerilor“. Cântat-au şi aceştia împreună cu apostolii, petrecând dumnezeescul ei trup la îngropăciune [4]).

In vreme ce convoiul se îndrepta spre locul înmormântării, s'a petrecut un lucru neobişnuit: judecata lui Dumnezeu a adus „tăere mâinilor celor ocărîtoare ale celui îndrăzneţ. Păzind întru slava Dumnezeirii cinstei sicriului celui însufleţit, întru carea Cuvântul trup s'a făcut“ [5]).

Este vorba, în această cântare, despre acel principe al preoţilor iudei, care, văzând cinstea ce se da trupului sf. Marii şi cuprins fiind de furie, s'a repezit vrând să-l răstoarne

---

1) **Min. Aug.** 15, Utr., p. III can. I: *„Din coapse muritoare ieşind Curată, cu firea asemenea fiind odihnă ai priimit: Θνητῆς ἐξ ὀσφύος προαχθεῖσα, τῇ φύσει κατάλληλον Ἀγνὴ τὴν ἔξοδον διήνυσας“.*

2) **Op. cit.** 15, Litie, stihira IV; Utr., p. VIII, can. II, trop. II.

3) **Ibid.** Vec. mare, stihoavna, slavă şi ac.

4) **Op. cit.** 15, Utr., sed. I: *„...Cu cari (apostoli) împreună au cântat şi mulţimile îngerilor, cu cinste lăudând mutarea ta, carea cu credinţă o prăznuim“*; cf. şi p. I, trop. I: *„Petrecut-au cetele celor fără materie în Sion, Dumnezeescul tău trup cel mergător la cer...“*; cf. şi p. III, can. II, trop. III-a.

5) **Op. cit.** 15, Utr., p. III. trop. II.

de pe năsălie. Dar în aceeaşi clipă, îndrăzneţul acela a fost pedepsit, tăindu-i-se mâinile[1]).

Dar participarea aceasta a puterilor cereşti la înmormântarea Mariei îşi are rostul ei. Ea vrea să sublinieze, că trupul Mariei, trupul acela din sânurile căruia se încorporase Mântuitorul, se cădea să urmeze altei rânduieli decât aceleia căreia îi sunt supuse trupurile morţilor obişnuiţi. Glăsueşte cântarea: „Din tine a răsărit viaţa, cheile fecioriei nestricând; deci cum ar fi fost prea curatul şi de viaţă începătorul trupul tău împărtăşit cu ispita morţii"?[2]) Ci, adaugă un altul: „precum întru naştere Fecioară te-a păzit, aşa şi în groapă trupul ţi-a ferit de stricăciune... *(οὕτως, ἐν τάφῳ τὸ σῶμα διετήρησεν ἀδιάφθορον)*"[3]).

Fiind ferit de stricăciune, trupul sf. Fecioare n'a rămas în mormânt, ci a fost mutat la cer de către „Cristos cel ce s'a născut dintr'însa fără sămânţă"[4]).

Astfel, moartea Maicii Domnului a fost o „adormire fără de moarte"[5]), o trecere dela

1) **De transitu Virginis Mariae,** cap. XII, PG. V, 1236: „Et ecce unus ex illis, qui erat princeps sacerdotum Judaeorum in ordine suo repletus est furore et ira, et dixit ad reliquos: Ecce tabernaculum illius qui nos turbavit et omne genus nostrum, qualem gloriam nunc accipit. Et accedens voluit evertere feretrum, et corpus ad terram dejicere. Et statim aruerunt manus ejus a cubitis, et adhaeserunt lectulo".

2) **Min. Aug.** 15, Utr., p. VI, can. II, trop. I.

3) **Op. cit.** 15, Utr., p. VI, trop. I; cf. şi Utr., stihira II-a: *„Intru naşterea ta, zămislirea a fost fără sămânţă, întru Adormirea ta, moartea fără stricăciune, νέκρωσις ἄφθορος".*

4) **Op. cit.** 15, Utr. sed. după Polieleu.

5) **Ibid.** Laude, slavă şi ac.: *„La Adormirea ta cea fără de moarte (Τῇ ἀθανάτῳ σου Κοιμήσει) Născătoare de Dumnezeu Maica vieţii, norii au răpit pre apostoli prin văzduh..."*; cf. şi **ibid.** Vec. mică, stihira III-a.

cele vremelnice, la cele dumnezeeşti şi netrecătoare[1]); iar minunata întrunire a apostolilor s'a făcut nu numai pentru ca ei să fie prohoditori şi martori ai unei îngropări obişnuite, ci şi ca „să vază Adormirea Maicei lui (a Domnului) celei dupre trup, taina cea mai de pe urmă a ei câtă este, ca nu numai să vază înălţarea Mântuitorului cea de pre pământ, ci şi pentru mutarea celeea ce l-a născut pre el să mărturisească"[2]).

Toate datele acestea imnologice referitoare la adormirea Maicii Domnului, se pot identifica în apocrifa: De transitu Virginis Mariae[3]), scriere înflorită din pietatea creştinilor, pe la sfârşitul sec. III, sau mai probabil, în sec.IV-lea[4]).

In acest caz, ce vom zice despre valoarea lor dogmatică?

Ţinând seamă de observaţiile făcute în întroducerea acestui studiu, potrivit cărora acele elemente religioase înflorite din pietate pentru a umple un gol istoric nu pot constitui temeiu pentru învăţături dogmatice, chiar dacă ele au trecut, pe calea imnelor, în întrebuinţarea generală a Bisericii, va trebui să zicem

---

1) **Op. cit.** 15, Utr., p. IV, trop. II: *„La viaţa cea pururea veşnică şi mai bună, moartea ta a fost trecere, Curată; din cea vremelnică la cea dumnezeească cu adevărat şi netrecătoare mutându-te Preacurată, să vezi întru veselie pre Fiul tău, Domnul"*.

2) **Min. Aug.** 15, Litie, stihira I.

3) P. G. V, 1231-1240.

4) **Eus.** op. cit. I², 201. In sec. V e răspândită pretutindeni credinţa exprimată mai întâi în amintita scriere apocrifă. **Eus.** op. cit. 202. Iar în sec. VI se introduce sărbăt Adormirii Maicii Domnului. Cf. **Mitrofanovici,** etc; Liturgica, p. 161-162.

că şi imnele alcătuite întru cinstirea adormirii şi mutării la cer a Preacuratei Maice a Domnului, pe temeiul amintitei scrieri apocrife, nu pot fi socotite ca mijlocitoare de învăţături dogmatice, ci ca mijloace de promovare a religiozităţii în genere şi în special, a evlaviei faţă de aceea care este cea mai curată dintre creaturi, „mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii".

Totuşi nu se poate spune că aceste imne cari ne dau icoana adormirii şi mutării Maicii Domnului, nu cuprind, în structura lor, elemente dogmatice corecte. Dimpotrivă, noi socotim că elementele esenţiale descifrabile dincolo de pioasele înfloriturí ale acestor imne, pot fi puse de acord cu sistemul nostru dogmatic.

Intr'adevăr, ce spun, în fond, amintitele imne, despre încheerea vieţii pământeşti a Maicii Domnului? Ne spun aceste trei lucruri: a) sf. Maria a murit în realitate şi a fost îngropată; b) trupul sf. Fecioare n'a suferit stricăciune şi c) trupul sf. Marii a fost mutat la cer.

Ce priveşte moartea sf. Marii, aceasta se explică prin legea generală a morţii, căreea îi este supus orice om după căderea în păcat a protopărinţilor. Căci — după cum am văzut mai sus — sf. Fecioară fiind şi ea o fiică a lui Adam, concepută şi născută după rânduiala firii, a moştenit şi ea slăbiunea naturii omeneşti de după cădere, slăbiciune care culmineză în faptul morţii. „Din coapse muritoare

ieşind Curată — am văzut că glăsueşte imnul citat nu cu multe rânduri mai sus — cu firea asemenea (muritoare) fiind, odihnă ai priimit"[1]). Odihna, adică moartea aceasta despre care vorbeşte cântarea, este o moarte reală întâmplată după obştească lege a firii, a firii de după căderea în păcat; este moartea căreea nicio fiinţă omenească născută în chip obişnuit nu i se poate sustrage.

Trebue să remarcăm însă, că în iconomia mântulrii, moartea sf. Marii participă la un sens mai înalt. Anume, prin faptul morţii sale, sf. Maria a dovedit că a posedat o natură omenească adevărată şi ca atare, ea a putut sluji la reala încorporare a Mântuitorului... Dacă Maica Domnului n'ar fi murit cu adevărat, atunci necredincioşii şi ereticii ar fi avut un motiv în plus — poate cel mai puternic — să susţină că încorporarea Mântuitorului şi prin urmare, opera Sa, sacrificiul Său pe cruce, n'au fost realităţi istorice, ci simplă nălucire. Facem aci, loc, unui imn, care exprimă tocmai această idee: „Iisus, Fiul tău, Născătoare de Dumnezeu, şi Dumnezeul nostru, amândouă firile sale încredinţându-le (adeverindu-le), a murit ca un om, dar ca un Dumnezeu a înviat. bine a voit ca să mori şi tu Maica lui Dumnezeu, dupre legea firii, ca să nu se socotească necredincioşilor nălucire orânduiala sa..."[2])

1) **Min. Aug.** 15, Utr., p. III, can. II, trop. I.

2) **Min. Aug.** 17, Utr., stihoavnă, slavă şi ac.: „...*Καὶ σὲ θεομῆτορ, νόμῳ φύσεως θανεῖν εὐδόκησεν* (sc. *Ἰησοῦς*) *ἵνα μὴ τοῖς ἀπίστοις φαντασία νομισθῇ ἡ οἰκονομία...*"

Ce priveşte a doua chestiune: sustragerea dela putrezire a trupului sf. Fecioare, observăm următoarele:

Toţi oamenii sunt supuşi legii morţii, dar nu toţi sunt supuşi şi putrezirii. Ci unele trupuri şi anume acelea ale aleşilor lui Dumnezeu, ale sfinţilor, sunt sustrase putrezirii şi folosite de Dumnezeu în scopul de a împărtăşi, în chip minunat, credincioşilor, ajutor întru necazurile lor duhovniceşti şi trupeşti. Acestea sunt sfintele moaşte.

Temeiul sustragerii dela putrezire a trupurilor sfinţilor este pe deoparte viaţa dusă de aceştia potrivit voei lui Dumnezeu, iar pe de alta, însuşi harul Duhului Sfânt, care a sălăşluit în ei, în timpul vieţii lor şi care, şi după adormirea în Domnul, lucrează prin moaştele lor sfinte, după buna găsire cu cale a lui Dumnezeu.

Fireşte, această neputrezire a moaştelor este numai relativă. Moaştele unui sfânt nu ne înfăţişează trupul sfântului în integritatea însuşirilor sale materiale pe care le avea când era în viaţă. Ci ne înfăţişează un trup într'o fază de dematerializare. Am putea zice că moaştele ne înfăţişează faza intermediară a procesului de convertire a trupului pământesc, în trup ceresc sau duhovnicesc.

Dacă, însă, trupurile sfinţilor, adică ale acelora ce s'au născut în păcatul original, şi cari în decursul vieţii lor au săvârşit şi unele păcate personale, dacă trupurile acestora pot fi sustrase legii putrezirii, cu atât mai mult a putut

fi sustras stricăciunii trupul Maicii Domnului din care şi-a creat trup Mântuitorul şi care, deşi s'a născut în păcatul original ca şi ceilalţi sfinţi, totuşi spre deosebire de aceia, Preacurata Maică a fost în afara păcatelor personale, atât sub raportul făptuirii concrete, cât şi acela al intenţiei.

Dar, ne întrebăm acum, trupul sf. Fecioare sau cinstitele ei moaşte cum le numeşte un imn[1]), au fost ferite de putrezire în felul în care sunt ferite de putrezire moaştele oricărui sfânt, sau altfel?

Sfinţenia covârşitoare a sf. Marii şi calitatea ei de Născătoare a lui Dumnezeu ne îndreptăţeşte să credem, că preacuratul ei trup a fost ferit de stricăciune nu în felul moaştelor, ci în felul în care a fost ferit de stricăciune trupul Fiului său: adică prin transfigurarea lui în trup duhovnicesc.

Dacă admitem însă, acest lucru, atunci mutarea sau luarea la cer a trupului Preacuratei ni se înfăţişează ca o urmare vrednică de luat în seamă din două motive.

Intâi, pentrucă transfigurarea trupului pământesc în trup duhovnicesc aduce cu sine necesitatea unui alt mediu, care să poată oferi condiţiile trebuitoare unui trup spiritualizat. Ori, până ce pământul şi cerul acesta fizic nu vor fi un cer nou şi un pământ nou (II Petru, III, 13 şi Apoc. XXI, 1), mediul prielnic unui trup duhovnicesc nu-l poate oferi decât Cerul

1) **Min. Aug.** 20, Utr., sed. I.

în care au mers şi merg sufletele dreptilor, adică raiul. De altfel imnele chiar vorbesc despre o ducere în raiu a trupului sf. Fecioare.[1])

In al doilea rând, imnele înseşi ne îndreptăţesc să admitem că transfigurarea trupului pământesc al prea sf. Fecioare în trup duhovnicesc s'a făcut tocmai în vederea mutării ei la cer. Zice unul dintre imne: „Datu-ţi-a ţie cele mai pre sus de fire Impăratul Dumnezeul tuturor; că precum întru naştere, Fecioară te-a păzit, aşa şi în groapă, trupul ţi-a ferit de străciune; şi împreună te-a proslăvit întru dumnezeeasca mutare, cinste ţie Maicei, ca un Fiu dăruindu-ţi"[2]). In acest imn, proslăvirea Preacuratei „întru dumnezeeasca mutare" este în atât de strânsă legătură cu sustragerea trupului ei dela legea stricăciunii, — care sustragere s'a realizat, desigur prin transfigurare — încât avem dreptul să afirmăm, că această ferire de putrezire sau transfigurare a trupului Preacuratei, s'a făcut tocmai în vederea mutării ei la cer.

Din cele spuse mai sus, putem conchide următoarele: învăţătura despre mutarea sau luarea la cer a trupului prea sf. Fecioare, nefiind precizată oficial de Biserică, nu poate fi socotită ca adevăr de credinţă obligator. Intru

---

1) **Min. Aug.** 16, Utr., sed., II; 19 Aug. Utr., sed. I: *„...oştile îngereşti... cu veselie au adus în Raiu trupul tău ..."*; cf. şi **Aug.** 20, Utr., sed. I: *„Mutându-se sufletul tău cel înţelegător, întru cele cereşti şi trupul tău cel curat de stricăciune, în Raiu se veseleşte preasfântă..."*

2) **Min Aug.** 15, Utr., p. VI, trop. I; **ibid.** p. IV, trop. II-III, etc.

cât însă, această învăţătură nu este în contradicţie cu sistemul dogmatic ortodox şi nici producătoare de scandelă în sânul comunităţii bisericeşti, socotim că poate fi admisă ca teologumen.

7. Venerarea Maicii Domnului

In ceata sfinţilor nu este vreunul căruia să i se dea o cinstire mai aleasă decât aceea care i se dă Preacuratei Maice a Domnului.

Nu este vreun alt sfânt în cinstea căruia să se fi rânduit mai multe sărbători, de câte s'au rânduit în cinstea Prea sf. Fecioare. Nu este vreun alt sfânt spre lauda căruia alăuta sfinţilor şi cuvioşilor imnologi să fi răsunat mai îndelung, mai cucernic şi mai cu ardoare de cum a răsunat ea întru proslăvirea pururea Fecioarei.

Atât de numeroase sunt imnele înflorite în cinstea Preacuratei, încât, dacă cineva ar cerca să le osebească de celelalte, sute şi sute de pagini ar umple cu ele. Şi e atâta căldură duhovnicească într'însele, încât doar o inimă împietrită în rele ar putea rămâne nemişcată şi necucerită la auzul lor.

Dar să încercăm a schiţa felul în care aceste imne resfrâng venerarea Maicii Domnului.

Intâi, sf. Fecioară ni e înfăţişată ca obiect al rugăciunii. Conştient pe deoparte de puterile păcatului, iar pe dealta, de slăbănogia propriilor sale puteri, credinciosul îşi îndreaptă toată nădejdea spre Preacurata: „Toată nădejdea mea spre tine o pun Maica lui Dumne-

zeu, păzeşte-mă sub acoperământul tău" [1]). Când valul patimilor creşte sălbatec, când „furtuna şi valul păcatului îl viscoleşte, suflându-se cumplit de vânturile duhurilor celor viclene" [2]), Preasfânta Stăpână este limanul liniştit, către care creştinul aleargă degrab [3]). Ea „îmblânzeşte valul cel sălbatec al patimilor" [4]), ea dă „scăpare din vifor şi din intreit valul păcatului" [5]). Către ea se îndreaptă sufletul cel necurat, rugând-o să-l sfinţească: „Sfinţeşte-mă pre mine cel prea necurat, carele vieţuesc întru necurăţie şi fac lucruri intinătoare, Preasfântă, vai mie păcătosului, ca să mă sfinţesc prin tine cu buze curate şi să cânt a ta sfinţenie" [6]).

Iar când îşi simte inima „flămândă şi suspinătoare" după cele bune, tot spre Maica Domnului se'ndreaptă credinciosul, implorând-o să-i sature inima „de toată cunoştinţa şi de dumnezeească umilinţă" [7]).

Vedem, deci, că imnele se adresează Prea sf. Fecioare aproape cu aceaşi termeni cu cari se adresează şi lui Dumnezeu însuşi. Şi dacă am rămâne numai la aceste date imnologice, uşor ar putea trage cineva concluzia, că im-

1) **Min. Mart** 9, Vec. Şi ac. a Născ.
2) **Min. Ian.** 12, Utr. p. IV Şi ac. a Născ.; **Mart.** 2, Utr., p. III, A Născ.
3) **Min. Mart.** 3, Utr. p. III, Şi ac. a Născ.; **Min. Ian.** 13, Utr. p. VI. A Nasc.
4) **Min. Mart.** 1, Utr. p. VI. Şi ac. a Născ.
5) **Ibid.** p. IV. Şi ac. Născ.
6) **Min. Ian.** 19, Utr. p. IV. Şi ac. a Născ.
7) **Min. Mart.** 17, Utr. p. IV, Şi ac. a Născ.; **Min Ian** 4, Utr. p. V, can. Şi ac. a Născ.

nele vorbesc de o îndumnezeire a sf. Fecioare, atribuindu-i puteri egale cu acelea ale lui Dumnezeu.

Cercetând însă, mai deaproape cântările Născătoarei de Dumnezeu, putem constata cu toată certitudinea, că darurile pe cari Preacurata le împărtăşeşte celor ce cu credinţă aleargă şi cad înaintea ei, nu le dă prin propriile ei puteri, independent de Dumnezeu, ci prin mijlocirile şi rugăciunile pe cari ea le face, la rându-i, pe lângă Fiul său şi Dumnezeul nostru.

Intr'adevăr, ea adoarme valurile patimilor de cari sunt cuprinşi credincioşii, nu cu dela sine putere, ci cu rugăciunea ei cea neadormită (*τῇ ἀκοιμήτῳ... ἱκεσίᾳ* [1]). „Cu apele rugăciunilor" ea rourează smeritul suflet al credinciosului [2]). Prin rugăciunile ei, prea Sfânta Fecioară luminează sufletul „cel cu tot dat patimilor", mântue „de tirania cea amară a dracilor" şi dă cele de mântuire" [3]). Ca o împărătească împodobită cu lanţuri de aur", Preacurata de Dumnezeu Născătoare stă „de-a-dreapta Impăratului şi Dumnezeu", rugându-se

---

1) **Min Ian.** 18, Utr. p. VI, can. II. Şi ac. a Născ.; **Min. Ian.** 16, Utr. Laude, Şi ac. a Născ.

2) **Min. Ian.** 18, P. I. can. Născ., trop. II: *„Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, cu apele rugăciunilor tale rourează-mi smeritul meu suflet, cel ce se topeşte de zăduhul nenumăratelor mele păcate, ca, câştigând dumnezeească răcorire, cu cântări să te slăvesc pre tine Preacurată".*

3) **Min. April.** 10, Vec. Sl. şi ac. a Născ.; **Ibid** 15, Utr. p. IV, Şi ac. a Născ.: *„Fiindu-mi mie tărie şi scăpare şi zid neîncunjurat şi rugătoare către Dumnezeu mântueşte-mă de văpaia cea veşnică şi de gheenă, Preacurată Fecioară".*

pentru robii săi [1]). Pentru robii săi din lumea aceasta şi pentru robii săi cei ce s'au mutat cu credinţă către Dumnezeu [2]). Pentru toţi ea este pururi „solitoare de mântuire" [3]).

Iar rugăciunele sale, Preacurata le adresează mai cu osebire Fiului său [4]). Atât rugăciunile sale proprii, cât şi acelea pe cari i le adresează credincioşii. „Jertfelnic înţelegător eşti, care primeşti rugăciunile tuturor şi le duci Fiului tău, Preacurată, spre mântuire celor ce cântă: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pre Domnul", sună atât de frumos înflorita cântare [5]).

Dacă, însă, în ultima analiză tot Dumnezeu este acela care împlineşte cererile adresate Preacuratei de către credincioşi, atunci pentru ce nu sunt adresate aceste rugăciuni direct lui Dumnezeu? Găsim în imne, un frumos răspuns şi la această întrebare. Astfel, la slujba celui de al VI-lea ceas, citim: „Că nu avem îndrăzneală pentru multele păcatele noastre, tu pre cel ce s'a născut din tine roagă-l Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că mult poate rugăciunea Maicii spre îmblânzirea Stăpânului. Nu trece cu vederea rugăciunile păcătoşilor, Preacurată, că milostiv este şi poate să mân-

---

1) **Min. Ian.** 17, Utr. p. III-a, A Născ.
2) **Oct. mare**, gl. IV, Sâmbătă dim., Şi ac. după sed.
3) **Min. Ian.** 23, Vec. Şi ac. a Născ.
4) **Min. Ian.** 1, Utr. Slnvă după Polileu; **Ibid.** 5, Utr. p. VI, can. II, A Născ.; **op. cit.** 24, p. VIII, Sl. Şi ac. a Născ., etc.
5) **Min. Maiu,** 18, Utr p. VIII, Şi ac. a Născ : *Νοητὸν ἱλαστήριον πέφυκας ταῖς ἁπάντων δεήσεις δεχόμενον καὶ τῷ Υἱῷ σου ἀναφέρεις εἰς λύτρον,*

tuiască cel ce a primit a pătimi pentru noi" [1]).

Aşa dar, conştiinţa păcătoşeniei personale face pe credincios să fie sfielnic, să nu îndrăznească a se adresa direct Lui Dumnezeu, ci, indirect, prin sfânta Fecioară; cu atât mai mult, cu cât ca Maică a Stăpânului tuturora, ea poate îmblânzi mai uşor dreptatea şi mânia pedepsitoare a lui. Mai uşor se poate lăsa înduplecat Fiul de rugăciunea Maicii Sale celei Preacurate, decât de rugăciunea credinciosului de rând, cufundat în noroiul multelor sale păcate.

Cu aceste constatări suntem în domeniul larg al cultului sfinţilor. Se cuvine, deci, a cerceta: fac imnele liturgice vreo deosebire între venerarea sf. Fecioare şi între venerarea sfinţilor în genere?

E adevărat că întâlnim multe imne, în cari sf. Fecioară ne e înfăţişată ca împreună rugătoare cu apostolii, cu proprocii, cu mucenicii)[2], cu patimitorii, cu cuvioşii, cu arhiereii, şi cu toate puterile cereşti [3]). Dar întâlnim şi alte

1) **Min. Ian.** 5, slujba ceas VI, Şi ac. a Născ.; **op. cit.** 18, Utr. p. V, A Născ : *„Cela ce ai agonisit îndrăzneală ca o Maică, către Fiul tău Preacurată, purtarea de grijă pentru noi cei de un neam nu o trece cu vederea rugămu-ne... (συγγενοῦς προνίας, τῆς ἡμῶν μὴ παρίδῃς δεόμεθα).*

2) **Min. Febr.** 12, Utr. Svetilna, A Născ.: *„Scăparea creştinilor dimpreună cu apostolii, cu proorocii şi cu mucenicii, roagă-te Fiului tău".*

3) **Min. Iul.** 20, Utr. p. IV, Can. III, Şi ac. a N sc.: *„Cu toate puterile cereşti, Stăpână... cu toţi proorocii şi pătimitorii şi cu apostolii şi cu cuvioşii, roagă-te ca să dobândesc mântuire eu, cel ce mult am greşit şi să mă mântuesc de munca ce va să fie"*; cf. şi **Min. Oct.** 7, Utr. p. VIII, trop. I.: *„Cu cetele îngerilor... şi cu arhiereii te rogi lui Dumnezeu pentru noi păcătoşii"*; **Min Ian.** 8, Utr. p. IX, Şi ac. a Născ.; **Oct. mare**, gl. I, Joi, Utr. p. IV, A Născ.; **Ibid.** Vineri, Vec. Stihoavnă, Sl . Şi ac. a Născ. etc.

pentru robii săi [1]). Pentru robii săi din lumea aceasta şi pentru robii săi cei ce s'au mutat cu credinţă către Dumnezeu [2]). Pentru toţi ea este pururi „solitoare de mântuire" [3]).

Iar rugăciunele sale, Preacurata le adresează mai cu osebire Fiului său [4]). Atât rugăciunile sale proprii, cât şi acelea pe cari i le adresează credincioşii. „Jertfelnic înţelegător eşti, care primeşti rugăciunile tuturor şi le duci Fiului tău, Preacurată, spre mântuire celor ce cântă: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pre Domnul", sună atât de frumos înflorita cântare [5]).

Dacă, însă, în ultima analiză tot Dumnezeu este acela care împlineşte cererile adresate Preacuratei de către credincioşi, atunci pentru ce nu sunt adresate aceste rugăciuni direct lui Dumnezeu? Găsim în imne, un frumos răspuns şi la această întrebare. Astfel, la slujba celui de al VI-lea ceas, citim: „Că nu avem îndrăzneală pentru multele păcatele noastre, tu pre cel ce s'a născut din tine roagă-l Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că mult poate rugăciunea Maicii spre îmblânzirea Stăpânului. Nu trece cu vederea rugăciunile păcătoşilor, Preacurată, că milostiv este şi poate să mân-

---

1) **Min. Ian.** 17, Utr. p. III-a, A Născ.
2) **Oct. mare**, gl. IV, Sâmbătă dim., Şi ac. după sed.
3) **Min. Ian.** 23, Vec. Şi ac. a Născ.
4) **Min. Ian.** 1, Utr. Slnvă după Polileu; **Ibid.** 5, Utr. p. VI, can. II, A Născ.; **op. cit.** 24, p. VIII, Sl. Şi ac. a Născ., etc.
5) **Min. Maiu,** 18, Utr p. VIII, Şi ac. a Născ : *Νομιὸν ἱλαστήριον πέφυκας τὰς ἁπάντων δεήσεις δεχόμενον καὶ τῷ Υἱῷ σου ἀναφέρεις εἰς λύτρον.*

tuiască cel ce a primit a pătimi pentru noi“ [1]).

Aşa dar, conştiinţa păcătoşeniei personale face pe credincios să fie sfielnic, să nu îndrăznească a se adresa direct Lui Dumnezeu, ci, indirect, prin sfânta Fecioară; cu atât mai mult, cu cât ca Maică a Stăpânului tuturora, ea poate îmblânzi' mai uşor dreptatea şi mânia pedepsitoare a lui. Mai uşor se poate lăsa înduplecat Fiul de rugăciunea Maicii Sale celei Preacurate, decât de rugăciunea credinciosului de rând, cufundat în noroiul multelor sale păcate.

Cu aceste constatări suntem în domeniul larg al cultului sfinţilor. Se cuvine, deci, a cerceta: fac imnele liturgice vreo deosebire între venerarea sf. Fecioare şi între venerarea sfinţilor în genere?

E adevărat că întâlnim multe imne, în cari sf. Fecioară ne e înfăţişată ca împreună rugătoare cu apostolii, cu proprocii, cu mucenicii)[2], cu patimitorii, cu cuvioşii, cu arhiereii, şi cu toate puterile cereşti [3]). Dar întâlnim şi alte

1) **Min. Ian.** 5, slujba ceas VI, Şi ac. a Născ.; **op. cit.** 18, Utr. p. V, A Născ.: *„Cela ce ai agonisit îndrăzneală ca o Maică, către Fiul tău Preacurată, purtarea de grijă pentru noi cei de un neam nu o trece cu vederea rugămu-ne... (συγγενοὺς προνίας, τῆς ἡμῶν μὴ παρίδῃς δεόμεθα).*

2) **Min. Febr.** 12, Utr. Svetilna, A Născ.: *„Scăparea creştinilor dimpreună cu apostolii, cu proorocii şi cu mucenicii, roagă-te Fiului tău“.*

3) **Min. Iul.** 20, Utr. p. IV, Can. III, Şi ac. a N sc.: *„Cu toate puterile cereşti, Stăpână... cu toţi proorocii şi pătimitorii şi cu apostolii şi cu cuvioşii, roagă-te ca să dobândesc mântuire eu, cel ce mult am greşit şi să mă mântuesc de munca ce va să fie“;* cf. şi **Min. Oct.** 7, Utr. p. VIII, trop. I.: *„Cu cetele îngerilor... şi cu arhiereii te rogi lui Dumnezeu pentru noi păcătoşii“;* **Min Ian.** 8, Utr. p. IX, Şi ac. a Născ.; **Oct. mare,** gl. I, Joi, Utr. p. IV, A Născ.; **Ibid.** Vineri, Vec. Stihoavnă, Sl . Şi ac. a Născ. etc.

imne, în cari sf. Fecioară ne este înfăţişată ca o căpetenie a tuturor sfinţilor şi mai pre sus decât toată zidirea. Cum glăsueşte de pildă acesta: „Pomenirea dreptilor, de Dumnezeu înţelepţită adunare cu laude o săvârşeşte cu cari împreună şi Maica lui Dumnezeu, *ca un cap al lor*, *ὡς αὐτῶν κεφάλαιον*, cu cuviinţă împreună se preaslăveşte, rânduiala cea din sfârşit, şi cea dintâi, şi cea din mijloc ţiind, şi bunei laude împărtăşindu-se“ [1]).

Prin „măririle“ ei „Preacurata a întrecut cu adevărat, oştile îngerilor şi cetele sfinţilor“ [2]). Ea este „mai cinstită decât Heruvimii şi mai mărită fără de asemănare decât Serafimii“; e mai sfântă decât toţi sfinţii [3]) Mai mult: Preacurata Stăpâneşte toate făpturile [4]) „văzute şi nevăzute“ [5]), este „împărăteasă a tuturor“ [6]) ocupând în ierarhia sfinţilor locul cel mai apropiat de Dumnezeu [7]).

Situaţiei acesteia excepţionale a Maicii Domnului îi corespunde şi o cinstire excepţională, o supra venerare, o hiperdulie. Excepţionala venerare a sf. Fecioare ese la iveală, în primul rând, prin laudele ce i se aduc

1) **Min. Ian.** 30, Utr. can. II, A Născ.
2) **Min. Ian.** 26, Utr. Svetilna, A născ.
3) **Min. Oct.** 9, Utr. p. VII, A Născ: „*Ἁγίων ἁγιωτέρα Παρθενομήτορ γεγένησαι.*“
4) **Min. Oct.** 12, Utr. p. VIII, A Născ.; **Min. Ian.** 10, Utr. p. IX, A Născ.
5) **Min. Iun.** 17, Utr. p. VIII, A Născ.
6) **Min. Iul.** 5, Utr. Svetilna, Şi ac. a Născ.
7) **Oct. mare,** gl. IV, Dum. Utr. p. III, can. Născ., trop. II: „*Cine este acesta care cu adevărat este aproape de Dumnezeu? (Τίς αὕτη ὄντως πλησίον τοῦ θεοῦ...) Ea ceeace covârşeşte pre toate cetele îngerilor, ceeace numai ea una străluceşte întru frumuseţea fecioriei, ca o Maică atotstăpânitorului*“.

într'o nesfârşită variaţie de imagini poetice de o frumuseţe şi putere revelatoare unică. Deschidă cineva Acatistul Bunei Vestiri, acest sublim poem înflorit întru proslăvirea celei mai alese dintre creaturi, şi se va simţi covârşit de bogăţia şi splendoarea graiului poetic, prin care sufletul cucernic încearcă să tâlmăcească măreţia aceleea care este „isbăvirea lacrimilor Evei", „steaua care arată soarele", „scara cerului pre care s'a pogorât Dumnezeu", „podul carele trece la cer pre cei de pre pământ", „masă care poartă îndestularea milostivirilor", „voia lui Dumnezeu cea bună către noi cei muritori", „îndrăznirea celor muritori către Dumnezeu", „stâlp de foc carele povăţueşte pre cei ce sunt întru întuneric", „haina celor goli de îndrăzneală", „căruţa cea prea sfântă a celui ce este pre Heruvimi", „stâlpul Bisericii cel neclintit"... De astfel de imagini pline de lumină şi grele de sens sunt pline şi celealalte imne pe cari le găsim la slujba sărbătorilor Maicii Domnului, sau răsfirate ca nişte nestemate, printre cântările dela slujbele celorlalte sărbători. Şi sunt atât de numeroase aceste expresii de glorificare a sf. Marii încât dacă am încerca să le înmănunchem am umple pagini cu zecile.

Şi totuşi, toată mulţimea aceasta de expresii glorificatoare resfrânge prea puţin din strălucirea aceleea care e mai înaltă decât toată zidirea. Oricât de bogat şi înflorit ar fi graiul, el nu poate împleti cununa de laude cu adevărat vrednică de slava Preacuratei. „Gura cea ritoricească, mărturiseşte smerit

imnologul, nu te poate lăuda pre tine după vrednicie, Prealăudată, fiind mai înaltă decât Heruvimii şi decât toată zidirea... (*ἀνωτέραν οὖσαν χερουβὶμ καὶ ἁπάσης τῆς κτίσεως...* [1]).

In al doilea rând venerarea excepţională a Maicii Domnului se arată prin deosebit de deasa ei invocare. Dovadă mulţimea imnelor prin cari se adresează Prea sf. Fecioare feluri te cereri, pentru viaţa de aci [2]), pentru vremea judecăţii [3]) şi pentru viaţa cea fără de sfârşit [4]). Căci, după Dumnezeu, ea Preacurata, este aceea în care sufletul credinciosului îşi pune nădejdea. „La tine, după Dumnezeu, nădăjduim Preacurată (*Ἐπὶ σοὶ μετὰ Θεὸν ἐλπίζομεν Πανάχραντε..*), răstignindu-ne împreună cu Cristos cel ce a ieşit din tine; şi cu rugăciunile tale cele către Domnul, păzeşte-ne pre noi nepoticniţi până la sfârşit [5]), glăsueşte cântarea.

---

1) **Min. Iul.** 5, Utr. p. V-a, Şi ac. a Născ.; **Min. Ian.** 1, Utr. p. IX. Catavasie.

2) **Min. Ian.** 3, Utr. p. IV, Şi ac. a Născ.; **Min. Aug.** 26, Utr. după p. III, Sl. şi ac.

3) **Min. Ian.** 25, Utr. Sl. şi ac. a Născ. după p. III-a. *„Când va veni să judece tot pământul, Stăpânul tuturor şi Făcătorul, cu oile cele deadreapta să mă împreuni pre mine cel osândit şi din întunerecul cel mai din afară şi din toată munca pre mine netrebnicul robul tău să mă scoţi Preacurată...“*; **Min. Apr.** 15, Utr. p. IV, Şi ac. a Născ., **Min. Mart.** 9, Utr. p. III, Catismala Sl. şi ac. etc.

4) **Min. Mart.** 12, Vec. A Născ.; 9, Utr. p. IX, can. II. Şi ac. a Născ.; **Oct. mare** gl. III S-bătă, Utr. Sl. şi ac. a Născ. după sedelne.

5) **Min. Febr.** 26, Utr. Svetilna Şi ac a Născ.; cf. şi **Podobie,** gl. I: *„Ceeace eşti bucuria oştilor cereşti şi pre pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară, mântueşte-ne pre noi cei ce scăpăm la tine, că nădejdea după Dumnezeu, întru tine Născ. de Dumnezeu ne-am pus“.*

În al treilea rând, cinstirea deosebită a sf. Fecioare se vede şi din faptul că nu numai credincioşii din viaţa aceasta, ci şi „cetele îngerilor fără de trup şi adunările apostolilor şi danţurile mucenicilor“ [1]) şi „toţi profeţii“ [2]) o laudă „cu bună credinţă“ [3]) şi îi „servesc cu cinste“ [4]). Mai mult: sfinţii şi cuvioşii înşişi fac şi ei mijlociri şi rugăciuni pentru noi, către Preacurata. „Prea sfântă împărătească a tuturor, citim într'un imn, prin rugăciunile cinstitului tău Atanasie, păzeşte turma ta neatinsă de toată împotrivirea...“ [5]). Iar în altul: „Cu preasfintele mijlociri ale cinstitei tale Chiriachi, Fecioară, păzeşte-ne pre noi, pre toţi robii tăi...“ [6]). In aceste imne, cuviosul Atanasie şi sf. mucenită Chiriachi ne sunt înfăţişaţi făcând rugăciuni către aceea care este capul lor, al sfinţilor, pentru binele pământenilor.

Dar care este temeiul acestei privilegiate situaţii pe care o are în ceata sfinţilor, Preacurata, precum şi al venerării ei excepţionale? Este calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu.

Când imnologul împleteşte în cântările lui cereri către preasfânta Fecioară nu scapă niciodată din vedere vrednicia ei: de a fi „zăd-

1) **Min. Iul.** 28, Utr., p. VI, Şi ac. a Născ.

2) **Min. Oct.** 12, Utr., p. VIII, A Născ.

3) **Min. Oct.** 12, Utr., p. VIII, A Născ.

4) **Min. Oct.** 1, Utr., p. V, trop. II: *„Ţie mai marii îngerilor şi cinstiţii proroci cu apostolii, ca una ce eşti Maică a lui Dumnezeu, cu cinste îţi servesc, văzându-te aducând rugăciuni pentru lume şi cererile tale ascultându-le Domnul...“*

5) **Min. Iul.** 5, Utr. Svetilna, Şi ac. a Născ.

6) **Op. cit.** 7, Utr. Svet. A Născ.

mislit în pântece pre Cuvântul cel necuprins"[1]); de a fi născut „viaţa spre izbăvirea oamenilor"[2]); de a fi născut „pre îndurătorul şi Mântuitorul"[3]).

Când arată că toţi năzuim către Preacurata, cerşindu-i ertare de greşale „şi mântuire de munca cea veşnică şi de toată răutatea cumplitului ţiitor al lumii", imnologul subliniază în acelaşi timp şi temeiul în virtutea căruia suntem îndreptăţiţi să cerem toate acestea. Temeiul este încorporarea Stăpânului şi Făcătorului tuturor, din prea curata ei fiinţă. Pentru motivul acesta Domnul a făcut-o părtinitoare oamenilor[4]), a arătat-o „Doamnă tuturor celor văzute şi nevăzute", preamărind-o „ca pre o maică a sa fără prihană"[5]).

Deasemeni când pământenii şi „cetele îngerilor şi adunările apostolilor şi danţurile mucenicilor" împletesc cununi de laudă sf. Fecioare şi-i slujesc, o fac tot pe temeiul că ea este „Maica lui Dumnezeu"[6]). Şi tot acesta este motivul pentru care limba pământeanului nu se pricepe s'o laude după vrednicie, iar „mintea cea mai pre sus de lume se întunecă", voind a-i cânta ei, Născătoarei de Dumnezeu[7]).

---

1) **Min. Ian.** 5. Utr. p. IX, can. II, A Născ.: „*Ἡ ἐν γαστρὶ συλλαβοῦσα τὸν ἀπερίληπτον Λόγον... ἱκέτευε...*".

2) **Min. Ian.** 4, Utr. p. IX, can. III, Şi ac. a Născ.: „*Ζωὴν ἡ κυήσασα βροτῶν εἰς ἀπολύτρωσιν...*".

3) **Min. Ian.** 12, Utr. p. VIII, Şi ac. a Născ.: „*...τὸν οἰκτίρμονα θεὸν... Σωτῆρα... τεκοῦσα...*".

4) **Min. April.** 10, Utr. p. III, sed. Slavă Şi ac.

5) **Min. Iun.** 17, Utr. p. VIII, A Născ.

6) **Min. Iul.** 23, Utr. p. VI, Şi ac. Născ., **Ibid**, 28, Utr. p. VI, Şi ac. Născ., **Min. Oct.** 1, Utr. p. V, trop. II, etc.

7) **Min. Ian.** 1, Utr. p. IX, Catavasie.

Adăugăm că la baza hiperduliei sf. Fecioare stă şi faptul că ea a participat personal într'un chip deosebit la opera de mântuire a neamului omenesc.

Am văzut mai sus că sf. Fecioară n'a fost un instrument pasiv în mâna lui Dumnezeu, în scopul realizării întrupării Logosului, ci un instrument activ, precum şi era cu cădere. Căci liber şi conştient a căzut omul în păcat, liber şi conştient se cădea să primească pe Mântuitorul. In chip liber şi conştient, Eva cea dintâi a călcat voia lui Dumnezeu, în chip liber şi conştient Eva cea de-a doua, Preacurata Fecioară, s'a supus lui Dumnezeu primind să nască pe Mântuitorul lumii [1]).

Ori, prin faptul că sf. Fecioară, ea cea care se hotărîse să-şi ducă întreaga viaţă în feciorie şi liniştea rugăciunilor, prin faptul că a primit totuşi jertfa maternităţii, a primit să zămislească, să nască, să poarte grija creşterii dumnezeescului ei Fiu şi mai ales să sufere negrăit în vremea patimilor şi morţii Fiului său prea iubit, ea a participat, prin această jertfă

1) **Min Mart.** 2, Utr. p. IX, Şi ac. a Născ. can. II, Irmosul; 10, Utr. p. IX, Şi ac. a Născ., **Maiu**, 18, Utr. p. IX, Şi ac. a Născ. etc. Incă din veac. II sf. **Iustin Martirul** face această paralelă între Eva şi sf. Maria (Dial. c. Tryph. 100, P. G. VI, 710), paralelă pe care o desvoltă şi mai bine **Irineu**. Iată ce zice acesta din urmă: „Eva vero inobediens: non obedivit enim, adhuc cum esset virgo. Quemadmodum illa virum quidem habens Adam, virgo tamen adhuc existens... inobediens facta et sibi, et universo generi humano causa facta est mortis: sic et Maria habens praedestinatum virum, et tamen virgo, obediens, et sibi, et universo generi humano causa facta est salutis". Adv. haer. l. III, c. 22, PG VII, 958-59.

personală, la opera de mântuire a neamului nostru.

De sigur participarea aceasta a sf. Marii la mântuirea neamului omenesc nu trebue înțeleasă în sensul că ea ar întregi opera mântuitoare a Domnului. Nu trebue înțeleasă în sensul că ea, Preacurata Maică, ar fi lucrat pe același plan și cu același titlu ca și Mântuitorul și că deci, ea ar fi fost o *comântuitoare*. A înțelege astfel participarea Mariei la opera de mântuire a neamului omenesc, însemnează, în ultima analiză, a afirma că mântuirea n'a fost un fapt care să fi depășit limitele puterilor creaturii, și că opera Mântuitorului n'a avut o valoare absolută.

Dar nici nu se poate spune că sf. Fecioară a participat la mântuirea lumii numai în felul în care a participat sau participă oricare sfânt, adică prin suferințe pentru Cristos și rugăciuni pentru credincioși. Deoarece suferințele ei de Maică pentru și împreună cu Fiul ei și Mântuitorul nostru și al ei, sunt de fapt un martiraj moral excepțional. Un martiraj moral de o valoare cu atât mai mare cu cât, spre deosebire de ceilalți sfinți, Preasfânta Fecioară a suferit fiind lipsită cu totul de orice păcat personal.

III

Incheere

Din sumarele expuneri de mai sus, se poate vedea locul deosebit de important pe care Preacurata Maică a Domnului îl ocupă în imnele, adică în viața de rugăciune și implicit, și de credință a Bisericii noastre.

Astfel am putut vedea, cum Maica Luminii a fost mai dinainte rânduită și aleasă de către Providența dumnezeească, în scopul realizării prin ea a întrupării Domnului și Mântuitorului nostru.

Planul dumnezeesc însă, cu privire la sf. Fecioară nu se realizează mecanic. Adică nu se realizează prin exercitarea vreunei sile din partea lui Dumnezeu, împotriva ei, a sf. Fecioare, ci cu adeziunea ei pe deplin liberă, precum și cu luarea în considerare a stării ei de desăvârșită curăție personală, atât sub raportul intenției cât și acela al făptuirii.

Căci, spre deosebire de orice făptură, Fecioara Maria a fost lipsită cu totul de păcatul personal. Nu de posibilitatea păcatului, ci de voirea și făptuirea lui.

Dar dacă Preacurata Fecioară a fost lipsită de orice păcat personal, ea n'a fost lipsită de păcatul original. Ca orice om care se

naşte după rânduiala firii, şi sf. Fecioară Maria s'a născut sub povara păcatului original.

De acest păcat ea a fost curăţită în momentul zămislirii active. In clipa în care sf. Fecioară primeşte cu smerenie adâncă şi credinţă, vestea cea bună adusă ei de arhistrategul Gavriil, în acea clipă Duhul Sfânt se coboară asupra ei, curăţind-o de păcatul strămoşesc şi lucrând zămislirea ei cea mai pre sus de fire.

Zămislirea şi naşterea activă a Preacuratei nu aduce cu sine atingerea fecioriei sale. Ea a rămas, atât sub raport moral cât şi fizic, neatinsă la zămislire, la naştere, după naştere şi până la slăvita ei Adormire. Preacurata e Maică şi în acelaş timp Fecioară, pururea Fecioară.

In strânsă legătură cu Adormirea Maicii Domnului, întâmplată după obştească rânduială a firii, imnele liturgice vorbesc şi despre mutarea la cer a preacuratului ei trup. Spre deosebire de ceeace se întâmplă în general cu trupurile muritorilor de rând, trupul sf. Fecioare, din elementele căruia s'a încorporat Mântuitorul nostru, a putut fi sustras putrezirii prin transfigurare şi luat la cer.

Rolul excepţional pe care l-a îndeplinit sf. Maria în iconomia mântuirii, primind, jertfelnic, să zămislească, să nască întrupat pe Fiul lui Dumnezeu şi să sufere pentru şi împreună cu El, i-au câştigat şi un loc deosebit în

ceata sfinților și, prin urmare, în cinstirea Bisericii. Dacă pe sfinți Biserica îi venerează, pe Preacurata Fecioară o supravenerează, prin noian de cântări de laudă și de rugăciuni adresate ca uneia care, fiind nu numai făptură dar și Maică a Domnului, ocupă în ierarhia sfinților și a îngerilor, locul cel mai apropiat de Dumnezeu.

Cuprinsul.

Pagina

Cuvânt înainte 3

I

Imnele liturgice ca izvor dogmatic 5

II

1. Naşterea şi copilăria sf. Fecioare . . . 13
2. Concepţia activă a sf. Fecioare 24
3. Lipsa păcatelor personale la Preacurata Fecioara 36
4. Sfânta Fecioară este Născătoare de Dumnezeu 46
5. Maria, pururea Fecioară 54
6. Adormirea Maicii Domnului 62
7. Venerarea Maicii Domnului 73

III

Incheere 85